

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil praktyczny)

dokonanej w dniach 16-17 stycznia 2019
na kierunku *filologia*

prowadzonym w Instytucie Lingwistyki Stosowanej
Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie

Warszawa 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu
 - 1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej
 - 1.2. Informacja o procesie oceny
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Dobre praktyki

Zalecenia

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych

Załącznik nr 4. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)

Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego)

Załącznik nr 6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa

Załącznik nr 7. Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: dr hab. Marek Cieszkowski, członek PKA,

członkowie:

- 1) prof. dr hab. Beata Baczyńska, ekspert PKA,
- 2) prof. dr hab. Mirosław Pawlak, ekspert PKA,
- 3) Tomasz Kocoł, ekspert PKA ds. postępowania oceniającego,
- 4) Sara Zemczak, ekspert PKA ds. studenckich.

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *filologia* (profil praktyczny) prowadzonym w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Jana Amosa Komeńskiego w Lesznie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Ocena programowa tego kierunku studiów została przeprowadzona po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się zespołu oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez uczelnię. Natomiast raport zespołu oceniającego został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z władzami uczelni i instytutu, pracownikami, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, a także studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	filologia
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia
Profil kształcenia	praktyczny
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne i niestacjonarne
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	obszar nauk humanistycznych – 172 ECTS (90%) obszar nauk społecznych – 18 ECTS (10%)
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	dziedzina nauk humanistycznych dyscypliny (90%): 1) językoznawstwo 2) kulturoznawstwo 3) literaturoznawstwo dziedzina nauk społecznych dyscypliny (10%): 1) pedagogika 2) psychologia
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów od 184 do 186 zależnie od specjalności i formy studiów
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Filologia, studia I stopnia Specjalność: język angielski – studia stacjonarne: 1) specjalizacja: nauczycielska 2) specjalizacja: filolog w biznesie 3) specjalizacja: język angielski w biznesie Specjalność: język hiszpański – studia stacjonarne: 1) specjalizacja nauczycielska 2) specjalizacja kulturowo-tłumaczeniowa 3) specjalizacja hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej Specjalność: język angielski – studia niestacjonarne: 1) specjalizacja: nauczycielska

Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	136	11
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	2100 godzin	

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	CZĘŚCIOWA
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	CZĘŚCIOWA
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	ZADOWALAJĄCA
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	ZADOWALAJĄCA
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W PEŁNI
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	ZADOWALAJĄCA

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

W odpowiedzi na raport z wizytacji jednostka przysłała jedynie pismo z informacją o zapoznaniu się z jego treścią, podziękowanie za „niezwykle wnikliwą analizę (...) oraz wszelkie sugestie i zalecenia (...)”. Podkreślono, że „znaczna część zaleceń Komisji jest już w trakcie szczegółowej analizy i realizacji”. Ponadto pismo nie zawiera żadnej dokumentacji podjętych jak dotąd w Instytucie Lingwistyki Stosowanej działań naprawczych.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Prace rozwojowe w obszarach działalności zawodowej/gospodarczej właściwych dla kierunku

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1.

Kształcenie na kierunku *filologia* w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej imienia J. A. Komeńskiego w Lesznie odbywa się jedynie na studiach I stopnia na profilu praktycznym i prowadzone jest w ramach Instytutu Lingwistyki Stosowanej (ILS) w ramach 2 specjalności, tj. *język angielski* i *język hiszpański*. Do roku akademickiego 2017/2018 było ono prowadzone na specjalności *język niemiecki*, która jednak została wygaszona z uwagi na brak zainteresowania kandydatów. W przypadku *języka angielskiego*, studia prowadzone są w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Na studiach stacjonarnych studenci mają do wyboru następujące specjalizacje: *nauczycielska*, *filolog w biznesie* (z drugim językiem hiszpańskim) i *język angielski w biznesie*, przy czym ta ostatnia stworzona została z myślą o osobach pracujących, które, jak wykazało spotkanie ze studentami, bardzo cenią sobie możliwość podniesienia swoich kwalifikacji. Na studiach niestacjonarnych jest realizowana jedna specjalizacja, tj. specjalizacja *nauczycielska*. Jeśli chodzi o język hiszpański, kształcenie jest prowadzone w formie stacjonarnej, a studenci mają do wyboru 3 specjalizacje: *nauczycielska*, *kulturowo-tłumaczeniowa* i *hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej*. Tak więc celem kształcenia na kierunku jest z jednej strony rozwijanie wysokich umiejętności językowych (poziom C1 według ESOKJ), a z drugiej wykształcenie nauczycieli języka angielskiego czy też hiszpańskiego, specjalistów, którzy będą potrafili posługiwać się językiem obcym w sytuacjach biznesowych, posiadając jednocześnie niezbędną wiedzę w zakresie prawa, ekonomii i komunikacji międzykulturowej, tłumaczy oraz osób, które będą przygotowane do pracy w branży turystycznej. Jak wynika z rozmów przeprowadzonych z władzami uczelni i jednostki, planowane jest dalsze upracticznienie kształcenia na kierunku i uruchomienie studiów II stopnia, które łączyłyby kompetencje językowe z umiejętnościami uwzględniającymi potrzeby rynku pracy.

Jak podkreślono w *Raporcie samooceny* oraz podczas spotkań odbywanych w trakcie wizytacji, tak zarysowana koncepcja kształcenia jest zakorzeniona w tradycji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych, które w 2013 roku zostało przejęte przez PWSZ w Lesznie. Jest ona zgodna z misją i strategią uczelni, które zostały określone w uchwale Senatu nr 94/2013 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. J. A. Komeńskiego w Lesznie na lata 2012–2020 z dnia 28 listopada 2013 r. Na str. 6 tego dokumentu czytamy, że uczelnia „wypełnia misję edukacyjną, poznawczą, obywatelską, społeczną i kulturotwórczą, kierując się zasadami wolności nauczania, wolności badań naukowych oraz wolności twórczości artystycznej”. Określone zostały tam także podstawowe działania uczelni, takie jak kształcenie wysokokwalifikowanych twórczych specjalistów praktyków dla potrzeb lokalnego, krajowego, europejskiego i pozaeuropejskiego rynku pracy, przygotowanie do życia w warunkach zmieniających się potrzeb uczących się generacji oraz przemieszania się kultur, nacji i systemów wartości, działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych, czy przygotowanie bogatej, zróżnicowanej oferty kształcenia na poziomie licencjackim, magisterskim i podyplomowym oraz tworzenie możliwości studiowania w różnych trybach i formach. Jeśli chodzi o cele strategiczne to dotyczą one zapewnienia

konkurencyjności na rynku usług edukacyjnych, kreatywności w środowisku społecznym, zapewnienia otwartości na współpracę lokalną i zagraniczną, jak również integracji wewnętrznej uczelni. Kształcenie na kierunku *filologia* a także plany rozwoju tego kierunku z pewnością wpisują się w misję i strategię uczelni, gdyż uwzględnia one potrzebę wyjścia poza kształcenie nauczycieli języka, co było głównym celem prowadzenia studiów po przejęciu Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych, i uwzględnienie potrzeby łączenia znajomości na odpowiednio wysokim poziomie języka docelowego z innymi kompetencjami i umiejętnościami, związanymi z wykonywaniem pracy tłumacza, specjalisty w zakresie biznesu, mediatora kulturowego czy animatora turystyki. Niestety taka koncepcja nie zawsze znajduje odzwierciedlenie w zaprojektowanych efektach kształcenia i programie studiów, o czym będzie mowa w dalszej części raportu.

Realizowana na kierunku koncepcja kształcenia uwzględnia w pewnym stopniu postęp w obszarach działalności zawodowej i gospodarczej i jest w pewnym zakresie zorientowana na potrzeby otoczenia i rynku pracy, czego dowodem są oferowane specjalizacje. Tym niemniej, jak wynika z *Raportu samooceny* i przeprowadzonych w trakcie wizytacji rozmów, koncepcja ta jest w dużej mierze intuicyjna i nie była w wystarczającym stopniu konsultowana z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Co prawda od 2015 roku działa Rada Dyrektorów Szkół Ponadgimnazjalnych (obecnie zapewne ponadpodstawowych), powołana zarządzeniem rektora PWSZ w Lesznie nr 41/2015 z dnia 10 grudnia 2015 r., ale jej rola jest ograniczona do konsultowania zakresu oferty edukacyjnej, choćby dlatego, że określenie potrzeb rynku pracy czy zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc praktyk na specjalnościach nienauczycielskich (tj. biznesowej, tłumaczeniowej) wymaga konsultacji z zupełnie innymi grupami interesariuszy. Niestety brak jest namacalnych dowodów na tego typu współpracę, czy to w wymiarze formalnym, w postaci porozumień bądź też opinii, czy nieformalnym, przez prowadzenie cyklicznych konsultacji. Udostępniona podczas wizytacji dokumentacja i przeprowadzone z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi rozmowy nie wskazują na to, że koncepcja kształcenia, a w szczególności zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, były konsultowane z przedstawicielami kluczowych dla kierunku i dostępnych na nim specjalizacji branż zawodowych. Koncepcja kształcenia jest przede wszystkim oparta na doświadczeniach Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Lesznie i współpracy z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie kształcenie filologiczne odbywa się na profilu akademickim. Koncepcja nie uwzględnia innych wzorców krajowych czy też zagranicznych, szczególnie tych zaczerpniętych z instytucji, gdzie kształcenie prowadzone jest na profilu praktycznym, tak jak ma to miejsce w innych publicznych uczelniach zawodowych w Polsce czy podobnych instytucjach poza jej granicami. W tworzeniu koncepcji kształcenia i jej modyfikacjach w niewielkim stopniu uczestniczą interesariusze wewnętrzni, tj. nauczyciele akademicy i studenci. Wszystko to uzasadnia tezę, że realizowana na kierunku koncepcja kształcenia nie w pełni uwzględnia potrzeby rynku pracy.

1.2.

Tego rodzaju prace mają dość ograniczony charakter z uwagi na specyfikę kierunku *filologia*. Działająca w strukturze ILS Pracownia Nauczania Dwujęzycznego organizuje i prowadzi kursy oraz szkolenia dotyczące dwujęzyczności dla nauczycieli z regionu, co pozwala na przełożenie wyników badań w zakresie uczenia się i nauczania języka obcego na praktykę dydaktyczną. Od 2015 roku uczelnia posiada też licencję na organizowanie egzaminu DaF, uprawniającego do studiowania na obszarze niemieckojęzycznym, a sposób przeprowadzania tego egzaminu monitorują instytucje zewnętrzne. Tego typu działania mają z pewnością pozytywny wpływ na koncepcję, program, sposób kształcenia i jego ciągłe doskonalenie w zakresie umiejętności językowych, a także oceniania tych umiejętności. Mogą się one również

przełożyć na skuteczne przygotowanie studentów do wykonywania zawodu nauczyciela. Pomimo tych bez wątpienia korzystnych zjawisk, te działania mogą zostać uznane za prace rozwojowe jedynie w bardzo ograniczonym zakresie. Należy też podkreślić, że nie dotyczą one wszystkich obszarów działalności zawodowej, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku (np. działalność biznesowa, tłumaczeniowa, turystyczna). W tej sytuacji, poza kształceniem językowym czy też kształceniem nauczycieli, trudno jest znaleźć konkretne przykłady na to, że wyniki tych prac przekładają się na projektowanie, realizację i doskonalenie programu kształcenia na kierunku *filologia*, prowadzonych w jego ramach specjalnościach i specjalizacjach. Warto przy tym podkreślić, że niektórzy nauczyciele akademicy prowadzą badania naukowe w zakresie dyscyplin, do których przypisano kierunek, ale wyniki tych badań mogą się głównie przełożyć na lepsze przygotowanie studentów do wykonywania zawodu nauczyciela.

1.3.

Efekty kształcenia dla kierunku *filologia* zostały określone uchwałą Senatu nr 75/2013 z dnia 24 października 2013 r. i są identyczne dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Opisują poziom kształcenia i profil kwalifikacji, do których prowadzi program kształcenia i uwzględniają wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne, które powinien posiadać absolwent kierunku. Efekty te odnoszą się w zdecydowanej większości do obszaru i dziedziny nauk humanistycznych w dyscyplinach językoznawstwo, kulturoznawstwo i literaturoznawstwo, a także do obszaru i dziedziny nauk społecznych w dyscyplinach pedagogika i psychologia, w zakresie realizowanych specjalizacji. Ich zakres merytoryczny jest wyraźnie powiązany z wymienionymi wyżej obszarami wiedzy, dziedzinami nauki oraz dyscyplinami naukowymi właściwymi dla kierunku *filologia*. Efekty kształcenia odzwierciedlają obszary działalności zawodowej odpowiadające kształceniu na kierunku oraz realizowanym na nim specjalnościom i specjalizacjom (tj. nauczyciel języka obcego, tłumacz, animator wycieczek), umożliwiając studentom zdobycie umiejętności praktycznych właściwych dla zakresu działalności zawodowej odpowiadającego ocenianemu kierunkowi i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy i w dalszej edukacji. Przy planowaniu efektów kształcenia uwzględniono fakt, że kształcenie prowadzone jest na studiach I stopnia. Określony został też wymagany poziom opanowania języka obcego – C1 w przypadku języka wiodącego oraz B2 w przypadku języka dodatkowego.

Jak wynika z analizy sylabusów, efekty kształcenia zaprojektowane dla modułów zajęć tworzących program studiów i poszczególnych przedmiotów prawidłowo uszczegóławiają efekty kierunkowe. To samo dotyczy efektów kształcenia, które określone zostały dla praktyk zawodowych. W przypadku modułu związanego ze specjalnością nauczycielską, realizowane zajęcia uwzględniają pełne spektrum efektów kształcenia, które są określone w Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Zaplanowane dla całego kierunku efekty kształcenia, jak i te opracowane na ich podstawie dla poszczególnych zajęć są możliwe do osiągnięcia, biorąc pod uwagę okres kształcenia i opracowany program studiów.

Szczegółowa analiza realizowanych na wizytowanym kierunku efektów kształcenia wskazuje na kilka istotnych problemów. Po pierwsze, efekty te są zbyt liczne, gdyż określono 39 takich efektów, w tym 15 związanych z wiedzą, 15 z umiejętnościami i 9 z kompetencjami społecznymi. Taka sytuacja musi generować problemy z ich odpowiednim przypisaniem do poszczególnych modułów i zajęć oraz z ich skuteczną weryfikacją. Tak duża liczba efektów kształcenia wynika między innymi z faktu, że niektóre z nich się w dużej mierze powielają, tak jak ma to miejsce np. w przypadku efektu F1_W01 (*ma uporządkowaną wiedzę podstawową z zakresu dyscyplin filologicznych w obszarze nauk humanistycznych, zorientowaną na*

zastosowania praktyczne w wybranych sferach działalności filologicznej) czy efektu F1_W02 (ma uporządkowaną wiedzę podstawową obejmującą dyscypliny naukowe takie jak: językoznawstwo, literaturoznawstwo i kulturoznawstwo, zorientowaną na zastosowania praktyczne w wybranych sferach działalności filologicznej). Poza tym tego typu ogólne efekty są następnie uszczegóławiane (np. F1_W06 – ma uporządkowaną podstawową wiedzę obejmującą historię krajów wybranego obszaru językowego, F1_W07 – ma uporządkowaną wiedzę z historii literatury wybranego obszaru językowego, F1_W08 – ma uporządkowaną wiedzę na temat rozwoju kultury w wybranym obszarze językowym, F1_W09 – ma uporządkowaną podstawową wiedzę z historii wybranego języka obcego, rozumie procesy zmian języka oraz ich wpływ na rozwój języka współczesnego). Po drugie, uwzględniając realizowany na kierunku profil kształcenia, widoczne jest położenie nadmiernego nacisku na kategorię wiedzy, dla której sformułowano tyle samo efektów kształcenia co dla kategorii umiejętności (w każdym przypadku po 15 efektów). Relacja ta powinna być jednak inna uwypuklając umiejętności praktyczne oraz kompetencje społeczne, które są potrzebne na rynku pracy i ułatwiają dalszą edukację. Po trzecie, niektóre efekty kształcenia, tak na poziomie całego kierunku, jak i poszczególnych zajęć, nie są sformułowane do końca w zrozumiałym sposób, nie tylko dla studentów, ale również specjalistów. Przykładami efektów kierunkowych mogą tutaj być efekty F1_W03 (posiada uporządkowaną podstawową wiedzę z zakresu nauk pomocniczych i pokrewnych dla studiów filologicznych) F1_K09 (umie uczestniczyć w przygotowaniu projektów społecznych i potrafi przewidywać wielokierunkowe skutki społeczne swojej działalności). Odnosząc się do tych przykładów, nie do końca wiadomo, jakie „nauki pomocnicze i pokrewne dla studiów filologicznych” mają poznać studenci i czego dotyczą „projekty społeczne” czy też „wielotorowe skutki działalności”. Jeśli chodzi o poszczególne zajęcia, to przykładem jest efekt ILSF-1-DPS3-4_U01 (samodzielnie poszukuje informacji w wybranym obszarze dociekań. Potrafi krytycznie ustosunkować się do tych materiałów), który został sformułowany dla zajęć z psychologii (II rok studiów stacjonarnych). Po czwarte, w katalogu efektów określonych dla całego kierunku znajdują się takie, które mogą osiągnąć jedynie studenci, którzy realizują konkretną specjalizację. Przykładem jest tutaj efekt F1_W12 (ma podstawową wiedzę z przedmiotów związanych z dydaktyką i metodyką nauczania języka obcego, w ramach przygotowania do zawodu nauczyciela). Tego efektu kształcenia nie będą w stanie osiągnąć studenci realizujący pozostałe specjalizacje. Po piąte, z uwagi na charakter kierunku niezasadne jest przypisanie części punktów ECTS dyscyplinom z zakresu nauk społecznych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na kierunku *filologia* i plany jej rozwoju są zgodne z misją uczelni oraz celami określonymi w strategii jej rozwoju. Uwzględniają w pewnym stopniu postęp w działalności zawodowej właściwej dla ocenianego kierunku, jak również potrzeby rynku pracy. Koncepcja ta ma jednak w dużej mierze intuicyjny charakter, nie jest w zasadzie konsultowana z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, a w związku z tym nie może w pełni brać pod uwagę specyfiki otoczenia społeczno gospodarczego i jego potrzeb. Nie uwzględnia także krajowych i zagranicznych wzorców obowiązujących w podobnych uczelniach (tj. publicznych uczelniach zawodowych), co pozwoliłoby na upraktycznienie kształcenia. Prace rozwojowe są prowadzone w bardzo ograniczonym zakresie i nie dotyczą wszystkich obszarów działalności zawodowej, z którymi związane jest kształcenie na realizowanych na kierunku specjalizacjach. Co za tym idzie ich wyniki nie są uwzględniane przy konstruowaniu i doskonaleniu programu studiów. Zaplanowane efekty kształcenia opisują poziom kształcenia i profil kwalifikacji, do których prowadzi realizowany program kształcenia i uwzględniają wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne, które powinien posiadać absolwent kierunku. Są one powiązane z

dyscyplinami naukowymi i zakresem działalności zawodowej, właściwym dla kształcenia na tym kierunku. Efekty kształcenia umożliwiają zdobycie odpowiedniej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych związanych z dostępnymi specjalizacjami, pozwalając na zdobycie umiejętności praktycznych właściwych dla stosownych zakresów działalności zawodowej. W pełni uwzględniono efekty kształcenia określone w przepisach prawa dotyczących kształcenia nauczycieli. Liczba efektów kształcenia jest jednak zbyt duża, część z nich jest powielana i odnoszą się one w zbyt dużym stopniu do przekazywania wiedzy. Kilka efektów kierunkowych i przedmiotowych jest sformułowanych w mało zrozumiały sposób. Reasumując, o przyznaniu oceny „częściowej” przesądziły następujące argumenty:

1. Koncepcja kształcenia w zbyt małym stopniu uwzględnia opinie interesariuszy, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych, i w związku z tym nie w pełni uwzględnia potrzeby rynku pracy.
2. W jednostce w bardzo niewielkim zakresie są prowadzone prace rozwojowe, a wyniki tych prac są marginalnie uwzględniane przy opracowywaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów.
3. Sposób sformułowania efektów kształcenia budzi wątpliwości co do ich liczby, stopnia, w jakim uwzględniają praktyczny profil kształcenia oraz ich czytelności dla studentów i samych nauczycieli akademickich.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Cykliczne poddawanie opiniowaniu koncepcji kształcenia przez różne grupy interesariuszy, w tym reprezentujące wszystkie branże zawodowe, dla których odbywa się kształcenie. Dobrym rozwiązaniem byłoby utworzenie rady programowej kierunku, w której znaleźliby się przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.
- 2) Intensyfikacja prowadzonych w jednostce prac rozwojowych (organizacja konferencji i szkoleń, opracowywanie materiałów dydaktycznych, identyfikacja obszarów, w których niezbędna jest modyfikacja rozwijanych umiejętności i kompetencji społecznych), ze szczególnym uwzględnieniem działalności biznesowej, tłumaczeniowej i turystycznej.
- 3) Opracowanie konkretnych rozwiązań zmierzających do wykorzystania rezultatów prac rozwojowych w celu sprawniejszej realizacji programu studiów i jego doskonalenia.
- 4) Modyfikacja efektów kształcenia polegająca na ograniczeniu ich liczby, podkreśleniu praktycznego profilu kształcenia i zapewnieniu że są one zrozumiałe, tak na poziomie całego kierunku, jak i poszczególnych modułów i przedmiotów.
- 5) Rozważenie zasadności przypisania części efektów kształcenia dyscyplinom z zakresu nauk społecznych.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów – dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

Studia na kierunku *filologia*, zarówno w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej trwają sześć semestrów i przewidują uzyskanie przez studentów, w zależności od realizowanej specjalizacji, od 184 do 186 punktów ECTS w całym cyklu kształcenia. Jeśli chodzi o studia stacjonarne, to na specjalności *język angielski* i *język hiszpański* realizowane są wspólne moduły (odmienne dla każdego języka), które obejmują łącznie 2780 godzin, w tym 1680 godzin kontaktowych, 300 godzin przeznaczonych na pisanie pracy dyplomowej i 800 godzin praktyk. Jeśli chodzi o poszczególne specjalizacje, to obejmują one następującą liczbę godzin: *nauczycielska* (dla obu specjalności) – 420 godzin, *filolog w biznesie* (na specjalności *język angielski*) – 405 godzin, *kulturowo-tłumaczeniowa z drugim językiem angielskim* (na specjalności *język hiszpański*) – 420 godzin, *hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej* (na specjalności *język hiszpański*) – 390 godzin, *język angielski w biznesie* (dla pracujących) – 375 godzin. Zajęciom realizowanym w ramach tych specjalizacji przypisano od 25 do 27 punktów ECTS. Na studiach niestacjonarnych moduły wspólne (odmienne dla każdego języka) obejmują 2108 godzin, w tym 1008 godzin kontaktowych, 300 godzin przeznaczonych na pisanie pracy dyplomowej oraz 800 godzin praktyk. Jeśli chodzi o poszczególne specjalizacje, to obejmują one następującą liczbę godzin: *nauczycielska* (na specjalności *język angielski*) – 252 godziny, *filolog w biznesie* (na specjalności *język angielski*) – 243 godziny, *kulturowo-tłumaczeniowa z drugim językiem angielskim* (na specjalności *język hiszpański*) – 252 godziny, *hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej* (na specjalności *język hiszpański*) – 234 godziny, *język angielski w biznesie* (dla pracujących) – 375 godzin. Zajęciom realizowanym w ramach specjalizacji jest przypisanych od 26 do 27 punktów ECTS. Trzeba podkreślić, że na studiach niestacjonarnych na specjalności *język angielski* realizowana jest jedynie specjalizacja nauczycielska.

Informacje zawarte w załącznikach do *Raportu samooceny* oraz analiza stanu faktycznego wskazują na osiągnięcie wskaźników i spełnienie większości wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. poz. 1596). Z uwagi na kierunek studiów co do zasady spełniony jest warunek przypisania co najmniej 5 punktów ECTS zajęciom z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych. Zgodnie z przepisami na zajęcia z wychowania fizycznego przeznaczono na studiach stacjonarnych 60 godzin, nie przypisując im punktów ECTS. Na zajęcia z dodatkowego języka obcego przeznaczono 120 godzin na studiach stacjonarnych i 102 godziny na studiach niestacjonarnych, przypisując im 8 punktów ECTS. Spełniony został wymóg, aby program studiów umożliwił studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS. Co prawda *Raport samooceny* utożsamia liczbę punktów ECTS przypisanych zajęciom do wyboru z zajęciami realizowanymi w ramach specjalności, co daje od 25 do 27 punktów ECTS, a więc od 14% do 15% wszystkich punktów ECTS (184–186). Studenci wybierają jednak seminarium dyplomowe, drugi język obcy, a także miejsce realizacji praktyk zawodowych, a to dodatkowe 40 punktów ECTS. Łącznie studenci mogą więc dokonywać wyboru zajęć, którym przypisano 35–36% punktów ECTS.

Program studiów przewiduje zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych realizację 800 godzin praktyk zawodowych, rozłożonych na trzy semestry (IV–VI), którym przypisano 32 punkty ECTS. Zgodnie z zapisami zawartymi w kierunkowym regulaminie praktyk zawodowych, odbywają się one równolegle z teoretycznym kształceniem językowym i specjalnościowym, co oznacza, że są zintegrowane z tygodniowym i całorocznym rozkładem zajęć. Taki stan jest co prawda nominalnie zgodny z zapisami przywołanego rozporządzenia,

ale skuteczna realizacja może być bardzo trudna tak dużej liczby godzin praktyk, tym bardziej, że wytyczne władz uczelni do planów studiów na rok 2019/2020 przewidują uwzględnienie aż 1000 godzin. Mimo że sytuacja ta wynika z chęci spełnienia wymogu realizacji 6 miesięcy praktyk na studiach I stopnia o profilu praktycznym (art. 67 ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce z dnia 30 sierpnia 2018 r.) i oparcia jej na założeniu, że w każdym tygodniu powinno się odbywać mniej więcej 40 godzin praktyk, jest to wymóg tak nierealistyczny, jak i nazbyt rygorystyczny. Jeśli bowiem założymy, że praktyki mają trwać trzy miesiące, czyli 12 tygodni, student musiałby spędzić w zakładzie pracy ponad 13 godzin dziennie. Poza tym, na specjalizacji nauczycielskiej nie sposób spędzić w trakcie trzyletnich studiów I stopnia 800 czy 1000 godzin w szkole, nawet jeśli tylko część tego czasu jest przeznaczona na obserwację i samodzielne prowadzenie lekcji, nie mówiąc już o tym, że obowiązujące standardy kształcenia nauczycieli określają liczbę wymaganych godzin praktyk na 150 godzin. Tak wysoka liczba godzin praktyk jest również nieuzasadniona w przypadku pozostałych specjalizacji i może mieć negatywny wpływ na proces kształcenia. W związku z tym należałoby rozważyć zmniejszenie wymiaru praktyk zawodowych, jak również jego dostosowanie do realizowanej specjalności.

W *Raporcie samooceny* wskazano, że zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne przypisano 120 punktów ECTS, co stanowi około 65% ogólnej liczby punktów ECTS. Oznacza to nominalne spełnienie zapisów przywołanego rozporządzenia. Da się tutaj jednak zauważyć nieścisłości i nieprawidłowości. Po pierwsze, podana liczba nie jest zgodna z informacjami zawartymi w programie studiów, bo na przykład na specjalizacji nauczycielskiej liczba punktów ECTS przypisanych do takich zajęć wynosi 125, czyli 67%. Po drugie, w Tabeli 4 w *Raporcie samooceny* wymieniono szereg zajęć mających na celu kształtowanie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych wraz z całkowitą liczbą punktów ECTS przypisaną im w programie studiów, mimo że wiele z nich ma formę wykładu, co wyklucza prowadzenie zajęć w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych. W samym planie studiów w wielu przypadkach zaliczono do puli punktów ECTS przypisanych zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne jedynie część całkowitej liczby punktów ECTS dla danego modułu. Dla przykładu, na specjalizacji nauczycielskiej przedmiotowi pedagogika przypisano ogółem 6 punktów ECTS, ale z planu studiów wynika, że tylko 2 punkty odnoszą się do rozwijania umiejętności praktycznych. Po trzecie, nie wiadomo, na jakiej zasadzie podzielono punkty ECTS przypisane danemu modułowi na te dotyczące rozwijania umiejętności praktycznych i te, które nie spełniają tego wymogu (np. język obcy z ogólną liczbą 8 punktów ECTS, z których tylko 6 zaliczono do puli punktów przypisanych zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne). Po czwarte i z pewnością najważniejsze, nieuzasadnione jest uwzględnienie niektórych zajęć wśród modułów, które mają kształcić praktyczne umiejętności zawodowe. Na przykład, trudno się zgodzić, że wszystkie zajęcia z praktycznej nauki języka, również takie jak gramatyka praktyczna, gramatyka opisowa czy fonetyka są prowadzone „w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej (...) w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów” (§ 6 przywołanego rozporządzenia). Analiza sylabusu z zajęć z PNJ pokazuje, że niektóre realizowane cele kształcenia i efekty kształcenia nie spełniają tego wymogu (np. P_W01 – *zna podstawową zagadnienia dotyczące fonetyki, fonologii, morfologii i składni języka angielskiego oraz innych wybranych działów językoznawstwa*). Podobne wnioski można wyciągnąć na podstawie analizy sylabusów takich przedmiotów, jak gramatyka opisowa (fonetyka i fonologia), gramatyka opisowa (składnia), wybrane elementy językoznawstwa, historia państwa danego obszaru językowego, wiedza o akwizycji i nauce języka, jak również pragmatyczne i prakseologiczne uwarunkowania nauki języków obcych (np. P_W01 – *ma uporządkowaną podstawową wiedzę dotyczącą składni i morfologii języka angielskiego*). Sam fakt prowadzenia części zajęć w formie ćwiczeń nie oznacza, że są one prowadzone „w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej”. Nawet jeśli pominiemy kwestie praktyczności zajęć realizowanych w ramach specjalizacji, to wyłączenie wymienionych

wyżej przedmiotów z puli zajęć kształtujących praktyczne umiejętności zawodowe oznacza zmniejszenie liczby punktów ECTS przypisanych takim zajęciom o 33. W rezultacie nie został spełniony warunek, aby ponad 50% punktów ECTS było przypisanych zajęciom, które kształtują umiejętności praktyczne (np. na specjalizacji nauczycielskiej jest to około 49% a na specjalizacji *hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej* jest to około 47%).

Na studiach stacjonarnych nie zostały spełnione wszystkie wymogi określone w Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. W ramach modułu 1 realizowane jest przygotowanie merytoryczne zgodnie z opisem efektów kształcenia dla kierunku studiów. Jeśli chodzi o moduł 2, czyli przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym, odbywa się ono w wymiarze 180 godzin w ramach przedmiotów psychologia (60 godzin wykładu, 4 punkty ECTS), pedagogika (90 godzin, w tym 60 godzin wykładu i 30 godzin ćwiczeń, 8 punktów ECTS) oraz emisja głosu (30 godzin ćwiczeń, 1 punkt ECTS) i obejmuje 30 godzin praktyk. Jeśli chodzi o moduł 3, tj. przygotowanie w zakresie dydaktycznym, można do niego zaliczyć zajęcia: dydaktyka języka obcego (120 godzin – 60 godzin wykładu i 60 godzin ćwiczeń, 8 punktów ECTS), dydaktyka języka obcego w nauczaniu wczesnoszkolnym (30 godzin – 15 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń, 2 punkty ECTS), literatura dziecięca w dydaktyce (45 godzin – 30 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń, 3 punkty ECTS) oraz podstawy nauczania dwujęzycznego (15 godzin wykładu i 1 punkt ECTS). Można też zaliczyć do tego modułu zajęcia z wykorzystania nowych technologii w środowisku zawodowym (30 godzin, w tym 15 godzin wykładu i 15 godzin ćwiczeń, 2 punkty ECTS). Tak więc w ramach modułu 3 realizowanych jest łącznie 230 godzin, którym przypisano 16 punktów ECTS oraz 770 godzin praktyk, co znacząco przekracza wymagania określone w przywołanym rozporządzeniu. Nie zostały jednak spełnione wymagania określone w standardach. Realizacja modułów 2 i 3 odbywa się przez 4 semestry, ale nie został spełniony wymóg, aby realizacja modułu 2 w całości poprzedzała realizację modułu 3, ponieważ zajęcia z psychologii i pedagogiki są prowadzone równolegle z zajęciami z modułu 3.

Wymogi dotyczące standardów kształcenia nauczycieli nie zostały spełnione na studiach niestacjonarnych. Ogólna liczba godzin w tym module wynosi bowiem 252, a nie 270, jak tego wymagają przepisy. Zajęcia z psychologii i pedagogiki odbywają się w wymiarze odpowiednio 36 i 54 godzin, natomiast zajęć z emisji głosu w wymiarze 18 godzin w ogólnie nie można do tego modułu zaliczyć. Daje to razem 90 godzin, a nie 150 godzin wymaganych dla modułu 2. Zgodna z przepisami jest liczba punktów ECTS dla tego modułu, która wynosi 11, jak również wymóg odbycia 30 godzin praktyk. Liczba godzin, która można zaliczyć do modułu 3 wynosi 144 i przypisano im 16 punktów ECTS, co jest zgodne ze standardami. Liczba godzin praktyk wynosi 770 i przekracza wymagania określone w rozporządzeniu. Nie został jednak spełniony warunek, aby kształcenie w ramach modułu 2 w całości poprzedzało kształcenie w ramach modułu 3. Analiza sylabusów modułów realizowanych na specjalizacji nauczycielskiej pokazuje, że często nie uwzględniają one treści przewidzianych w stosownym rozporządzeniu. W przypadku modułu 2, czyli przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, w sylabusach z psychologii i pedagogiki brak jest takich treści jak rozwój fizyczny i psychiczny, teorie i struktura osobowości, pojęcie normy i patologii, profilaktyka w szkole, szkoła jako instytucja wychowawcza, sylwetka rozwojowa dziecka, dysharmonie i zaburzenia rozwojowe u dzieci czy praca opiekuńczo-wychowawcza. Z kolei na żadnym z przedmiotów, które mogą być zaliczone do modułu 3 nie są realizowane pewne treści dotyczące podstaw dydaktyki, takie jak szkoła jako instytucja wspomagająca rozwój jednostki i społeczeństwa, system oświaty, język itp.

Analiza programu studiów pozwala również na sformułowanie kilku wniosków. Dużym atutem tego programu jest znaczna liczba godzin zajęć z praktycznej nauki języka docelowego

(870 na studiach stacjonarnych i 528 na studiach niestacjonarnych), co ma niebagatelne znaczenie biorąc pod uwagę coraz niższy poziom językowy kandydatów na studia. Fakt ten pozytywnie ocenili także studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA. Na podkreślenie zasługuje również uwzględnienie w programie studiów takich przedmiotów jak wiedza o akwizycji i nauce języka, podstawy komunikacji międzykulturowej czy przedsiębiorczość akademicka, ponieważ mogą się one przyczynić do bardziej skutecznej nauki języka, zrozumienia wagi różnic między kulturami w efektywnej komunikacji czy też zachęcić do podejmowania własnych inicjatyw na różnych płaszczyznach. Dużym plusem jest też spora liczba godzin przeznaczanych na realizację prowadzonych specjalizacji. Warto jednak zwrócić uwagę na kilka problemów, które powinny być impulsem do przemodelowania programu studiów. Po pierwsze, już na I roku pojawiają się przedmioty specjalistyczne, prowadzone w języku docelowym (przynajmniej na specjalności *język angielski*), takie jak gramatyka opisowa, historia literatury i państw danego obszaru językowego. Z uwagi na coraz niższe kompetencje wstępne kandydatów, takie zajęcia powinny pojawić się później, a na pierwszym roku studiów nacisk powinien zostać położony na praktyczną naukę języka docelowego. Byłoby to tym bardziej uzasadnione, że na specjalności *język hiszpański* nauka języka zaczyna się od podstaw, w związku z czym takie przedmioty muszą zapewne być w całości lub częściowo prowadzone w języku polskim. Umieszczenie tych zajęć na I roku studiów wynika najpewniej z chęci podtrzymywania tradycji przeniesionej wiele lat temu do Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Lesznie z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, gdzie realizowany jest profil ogólnoakademicki. Jednakże w przypadku kształcenia na profilu praktycznym w PWSZ w Lesznie studenci nie są w stanie sprostać stawianym im wymaganiom, o czym świadczy duża liczba skreśleń i rezygnacji (prawie 40% na II i III roku na specjalności *język angielski*). Po trzecie, niejasne jest rozróżnienie w programie studiów między seminarium dyplomowym a pisanie pracy dyplomowej. 300 godzin i 12 punktów ECTS w tym drugim przypadku odnosi się zapewne do nakładu pracy własnej studenta, ale bardziej sensowne byłoby przypisanie tych wartości seminarium dyplomowemu.

Jak pokazała analiza programu studiów oraz sylabusów opracowanych dla poszczególnych zajęć, dobór treści programowych na kierunku *filologia* jest zgodny z zakładanymi dla tego kierunku efektami kształcenia. Jak już jednak wspomniano przy ocenie tych efektów, pojawia się pytanie o ich adekwatność dla profilu praktycznego, co sprawia, że odnosi się ono również do samych treści programowych. Spore zastrzeżenia budzić musi już sam dobór modułów uwzględnionych w planie studiów, które są w dużej mierze odzwierciedleniem zajęć realizowanych od wielu lat na kierunkach filologicznych na profilu ogólnoakademickim. Studentowi na profilu praktycznym, który ma zostać nauczycielem, tłumaczem czy używać języka docelowego w sytuacjach biznesowych nie jest potrzebna pogłębiona wiedza z zakresu gramatyki opisowej, czy to w odniesieniu do fonologii czy składni, historii danego języka, historii literatury danego obszaru językowego czy też językoznawstwa. Nie oznacza to oczywiście, że elementy takiej wiedzy nie są przydatne, ale powinny one zostać odpowiednio wyselekcjonowane, a zajęcia powinny kłaść nacisk na ich praktyczne zastosowania. Jeśli jednak spojrzymy na wybrane sylabusy, to okazuje się jednak, że sytuacja wygląda inaczej. Na przykład na zajęciach z gramatyki opisowej (fonetyka i fonologia) realizowane są takie treści kształcenia jak gałęzie językoznawstwa: fonetyka, fonologia, składnia, morfologia, semantyka, pragmatyka, transkrypcja fonemiczna oraz fonetyczna czy pojęcie fonemu oraz alofonu. Dwa z trzech realizowanych na tym przedmiocie efektów kształcenia dotyczą kategorii wiedzy, a ten dotyczący umiejętności odnosi się do samodzielnego zdobywania wiedzy w zakresie fonetyki i fonologii języka angielskiego. Z kolei sylabus dotyczący historii języka angielskiego skupia się między innymi na dokładnych etapach rozwoju tego języka i analizie tekstów staroangielskich. Trudno określić sytuacje, w których wiedza na ten temat czy umiejętności rozpoznawania

takich tekstów mogą się przydać absolwentowi kierunku *filologia* o profilu praktycznymi niezależnie od realizowanej specjalności.

Analiza regulaminu praktyk studenckich wprowadzonego zarządzeniem rektora PWSZ im. J. A. Komeńskiego w Lesznie nr 34/2016 z 17 października 2016 r., programów i sylabusów praktyk dla realizowanych na kierunku *filologia* specjalizacji pokazuje, że pozwalają one na osiągnięcie zaplanowanych dla tego kierunku efektów kształcenia i umożliwiają też zdobycie umiejętności niezbędnych do wykonywania pracy zawodowej. Programy praktyk określają ich cele, organizację i przebieg, formy realizacji i warunki zaliczania, przy czym program ten jest zgodny z efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. W przypadku specjalizacji nauczycielskiej spełnione zostały wymogi dotyczące celów oraz przebiegu praktyk określone w stosownym rozporządzeniu.

Niestety informacje zawarte w sylabusach nie dają jasnej odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób są realizowane cele, efekty i treści kształcenia, gdyż najczęściej ograniczają się do informacji, czy zajęcia odbywają się w formie wykładów, ćwiczeń lub laboratoriów i nie odnoszą się do stosowanych metod dydaktycznych. Stąd też warto byłoby je uzupełnić o informacje w tym zakresie. Tym niemniej hospitacje zajęć prowadzonych zarówno na specjalności *język angielski*, jak i *język hiszpański* wyraźnie pokazały, że przyczyniają się one do skutecznej realizacji zakładanych dla kierunku efektów kształcenia, efektywnego rozwijania praktycznych umiejętności zawodowych, jak również kształtowania kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Kluczowe znaczenie ma doskonałe przygotowanie merytoryczne prowadzących, ich dostępność w ramach konsultacji, drobiazgowo (roz)planowanie zajęć, stosowanie metod kształcenia ukierunkowanych na studentów i motywujących ich do zaangażowania się w proces nauki i wykorzystywanie nowoczesnych technologii. Niebagatelne znaczenie ma również fakt, że zajęcia są w większości prowadzone w małych, najwyżej kilkunastoosobowych grupach, co sprzyja indywidualizacji procesu kształcenia. Studenci, którzy byli obecni na spotkaniu z ZO PKA, wyrazili pochlebny opinię na ten temat, dzieląc pozytywną opinię ZO w tym zakresie.

2.2.

Funkcjonujący na wizytowanym kierunku system oceniania i sprawdzania pozwala w pewnym zakresie na skuteczne monitorowanie postępów uczenia się, a także na wiarygodną i rzetelną weryfikację stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Rodzaj, forma i tematyka prac etapowych i dyplomowych oraz stawianych studentom wymagań jest częściowo zgodna z koncepcją kształcenia, efektami kształcenia oraz profilem kształcenia. Szczegółowe sposoby i kryteria oceny dla każdego modułu zajęć są zamieszczone w sylabusach, które są dostępne na stronie internetowej ILS. Sposoby oceniania są przypisane konkretnym efektom kształcenia i przyjmują formę, testu, egzaminu, odpytania, przygotowania prezentacji, opracowania referatu, oceny aktywności w dyskusji i podczas całych zajęć, opracowania konspektu lekcji, dokonania pisemnej oceny podręcznika, zaliczenia kolokwium, wykonania projektu itp. Na wielu zajęciach jest stosowane zarówno ocenianie formujące, jak i podsumowujące, a to pierwsze jest szczególnie istotne dla przekazywania studentom informacji zwrotnej i motywowania ich do dalszej pracy. Ocena praktyk zawodowych odbywa się na podstawie dziennika praktyk, gdzie są szczegółowo dokumentowane i potwierdzane działania podejmowane przez studenta. Opiekun praktyk zamieszcza tam swoją opinię i ocenę, a student dokonuje samooceny. Nie budzą zastrzeżeń kompetencje osób dokonujących oceny prac etapowych, prac dyplomowych i realizacji praktyk zawodowych.

Niestety w niektórych sylabusach da się zauważyć braki i nieścisłości, a stosowane metody oceniania nie są dostosowane do sprawdzanych efektów kształcenia. Czasami te same formy

odnoszą się do wszystkich efektów i są też przypadki, gdzie stosowane jest jedynie ocenienie podsumowujące, co uniemożliwia w zasadzie ukierunkowanie metod oceny na potrzeby studenta. Na przykład w sylabusie z praktycznej nauki języka (taki sam na obu specjalnościach) na I roku studiów niektóre efekty nie są w żaden sposób weryfikowane (np. P_K03), inne są wymieniane jako sprawdzane w odniesieniu do treści kształcenia, choć nie są uwzględnione w sylabusie dla tych zajęć (np. P_K07). W sylabusie dla zajęć z dydaktyki języka obcego na II roku wymienia się test, egzamin i konspekt lekcji jako metody weryfikacji efektu P_K10 (*Efektywnie organizuje pracę własną i zespołową również z wykorzystaniem technologii komputerowej i informacyjnej; potrafi współdziałać w grupie*), choć są one do tego ewidentnie nieadekwatne. W sylabusie dla zajęć z gramatyki opisowej na I roku (fonetyka i fonologia) brak jest zróżnicowania przy ocenie efektów kształcenia, gdyż ocena jest jedynie podsumowująca i zawsze obejmuje test, kolokwium i egzamin, co nie daje możliwości weryfikacji wszystkich przewidzianych efektów kształcenia. Podobna sytuacja występuje w przypadku zajęć z historii języka angielskiego, gdzie dla wszystkich kategorii efektów przewidzianą metodą oceny jest jedynie egzamin pisemny. W przypadku zajęć z wybranych elementów językoznawstwa na II roku, efekty P_U02, P_U03, P_K02 i P_K03 w ogóle nie są weryfikowane, gdyż nie są wymienione w części sylabusu dotyczącej sposobów oceniania pracy studenta (część V). Takie sytuacje pokazują, że weryfikacja efektów kształcenia nie jest wiarygodna i nie są w odpowiednim zakresie stosowane metody oceniania ukierunkowane na studentów.

Skuteczność weryfikacji efektów kształcenia oraz stosowanych w tym celu metod wygląda o wiele lepiej na podstawie analizy wybranych losowo prac etapowych, i to niezależnie od specjalności. Ogólnie rzecz biorąc charakter prac etapowych i sposób ich oceniania pozwala na skuteczne sprawdzanie efektów kształcenia dla określonych modułów zajęć, stosowana jest jednolita skala ocen obowiązująca w ILS, a w przypadku egzaminów końcowych z praktycznej nauki języka realizowane są zapisy stosownego regulaminu. Prace te są w niektórych przypadkach opatrzone komentarzami, które są źródłem przydatnej informacji zwrotnej. Warto jednak zwrócić uwagę na dwie istotne kwestie: (1) uwzględnienie w większym stopniu metod weryfikacji umiejętności praktycznych, bo widoczny jest obecnie nacisk na sprawdzanie wiedzy i (2) opracowanie systemu archiwizowania prac etapowych, gdyż mogą one być ważnym źródłem informacji zwrotnej nie tylko dla studentów, ale także dla nauczycieli.

Efekty kształcenia są również skutecznie weryfikowane podczas egzaminu dyplomowego, tym bardziej, że wiele zadawanych pytań ma wymiar praktyczny, co pozwala na sprawdzenie praktycznych umiejętności zawodowych. Prace mają charakter projektowy i badawczy, przy czym przeprowadzane badania są ukierunkowane na rozwiązanie praktycznego problemu (np. sposób nauczania, skuteczność komunikacji międzykulturowej). Mimo pewnych uchybień prace te stoją na dość wysokim poziomie i świadczą o spełnieniu przez studentów wymagań i osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia. Nie budzi większych zastrzeżeń adekwatność ocen opiekuna i recenzenta.

Nie budzi zastrzeżeń transparentność i jasność zasad zaliczania poszczególnych etapów studiów, w tym praktyk zawodowych. Pozytywnie oceniono sposób weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się, organizację sesji egzaminacyjnych i udogodnienia przysługujące studentom z niepełnosprawnościami. Zgodnie z § 12, pkt. 1 Regulaminu Studiów studenci ci mogą m.in. ubiegać się o zmianę formy zaliczenia lub egzaminu, mogą korzystać z pomocy asystenta lub tłumacza języka migowego. Studenci są informowani na początku semestru o kryteriach i metodach oceny, a informacja zwrotna jest przekazywana bardzo szybko. Studenci obecni na spotkaniu podzielają pozytywną opinię ZO PKA w tych kwestiach.

2.3.

Zasady i tryb przyjęć na studia w PWSZ im. J. A. Komeńskiego w Lesznie, w tym na kierunek *filologia*, określone zostały w uchwale Senatu nr 23/2016 z 23 czerwca 2016 r. oraz w uchwale Senatu nr 41/2017 z 25 maja 2017 r. Podstawą ubiegania się o przyjęcie na studia I stopnia jest posiadanie świadectwa dojrzałości. W przypadku specjalności *język angielski* wymagane jest zdanie egzaminu maturalnego na poziomie B1 według ESOKJ, natomiast spełnienie takiego kryterium nie jest konieczne w przypadku specjalności *język hiszpański*, gdzie nauka odbywa się od podstaw. Choć taka sytuacja nie jest idealna, to jest ona zrozumiała biorąc pod uwagę fakt, że w Lesznie i regionie jest niewiele klas dwujęzycznych, a poza tym podobna polityka jest obecnie stosowana z uwagi na brak kandydatów przez wiodące polskie uczelnie prowadzące kształcenie na mniej popularnych kierunkach filologicznych. Władze ILS mają świadomość wyzwań, które wiążą się z nauką języka obcego od podstaw w sytuacji, gdy absolwent ma osiągnąć poziom C1 według ESOKJ. W związku z tym nacisk jest położony na zajęcia z praktycznej nauki języka docelowego. Z uwagi na bardzo duży odsiew studentów, szczególnie na specjalności języka angielski, sam fakt zdania egzaminu na poziomie B1 nie wydaje się być wystarczającym wymogiem do przyjęcia na studia.

Wymienione wyżej dokumenty określają też bardzo dokładnie procedury związane z rekrutacją, takie jak fakt, że o przyjęciu na studia decyduje miejsce na liście rankingowej, zasady przyjęć na studia finalistów i laureatów olimpiad, zasady przyjmowania na studia cudzoziemców bądź też obywateli polskich, którzy ukończyli szkołę średnią za granicą itp. Nadzór nad przebiegiem postępowania rekrutacyjnego sprawuje Uczelniana Komisja. W jednostce zostały formalnie określone spójne i przejrzyste zasady rekrutacji, które są dostępne na stronie internetowej uczelni. Informacje dotyczące wymagań stawianych kandydatom na studia i kryteriów uwzględniać w postępowaniu rekrutacyjnym, uznawaniu efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oraz zasad dyplomowania są dostępne, kompletne, aktualne i zrozumiałe. Można zatem stwierdzić, że zasady rekrutacji gwarantują przejrzystość postępowania kwalifikacyjnego. Obowiązujące zasady zapewniają równe szanse kandydatom, którzy podejmują studia na ocenianym kierunku. Podobną opinię w tej kwestii wyrazili obecni na spotkaniu z ZO PKA studenci, reprezentujący obie specjalności.

Określone zostały również zasady zaliczania kolejnych etapów studiów i procesu dyplomowania. Kluczowe kwestie w tym zakresie określa Regulamin Studiów w PWSZ im. J. A. Komeńskiego w Lesznie, przyjęty uchwałą Senatu nr 13/2017 z 20 kwietnia 2017 roku. W części 4 dokumentu znaleźć można szczegółowe regulacje dotyczące zaliczania semestru i roku studiów, włączając w to nazwanie okresów rozliczeniowych, skalę ocen, procedury przeprowadzania zaliczeń i egzaminów, w tym poprawkowych i komisyjnych, procedury skreślenia z listy studentów itp.

Zasady przygotowania pracy dyplomowej i procedury związane z przeprowadzaniem egzaminu dyplomowego, wraz ze skalą ocen, są szczegółowo opisane w części 8 i 9 Regulaminu Studiów. Rektor określa też w drodze zarządzeń procedury zapewnienia jakości przy przeprowadzaniu egzaminu dyplomowego (np. Zarządzenie nr 33/2014 z 27 października 2014 r.). Studenci na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili procedury dotyczące organizacji i przeprowadzania seminarium dyplomowego oraz organizacji egzaminu dyplomowego.

W § 21 Regulaminu Studiów przedstawiono zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego i poza nim. ZO PKA uznał je za przejrzyste i czytelne; także studenci obu specjalności pozytywnie ocenili owe zasady.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Liczba godzin przewidzianych w planie studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, a na podkreślenie zasługuje duża liczba godzin z praktycznej nauki języka, a także spora liczba zajęć kontaktowych realizowanych w ramach specjalizacji. Dużym atutem jest na pewno sposób prowadzenia zajęć, który aktywizuje studentów. Nie budzą zastrzeżeń treści realizowane w trakcie praktyk oraz sposób weryfikacji uzyskiwanych tam efektów kształcenia. Prace etapowe pozwalają na częściową weryfikację zakładanych efektów kształcenia i często dostarczają studentom informacji zwrotnej. Prace dyplomowe mimo pewnych uchybień świadczą o osiąganiu przez studentów efektów kształcenia. Określone zostały procedury dotyczące rekrutacji, procesu dyplomowania i potwierdzania efektów kształcenia.

Nie zostały spełnione niektóre z regulacji dotyczących prowadzenia studiów (np. liczba punktów ECTS przypisana zajęciom kształcącym umiejętności praktyczne). Liczba godzin praktyk przewidziana w programie studiów jest zbyt duża, jeśli mają być realizowane w okresie trzech miesięcy. Nie zostały spełnione wymagania określone w standardach kształcenia nauczycieli (realizacja modułu 2 nie poprzedza w całości realizacji modułu 3, liczba godzin przeznaczonych na realizację tego modułu na studiach niestacjonarnych wynosi 252 a nie 270, liczba godzin zajęć z psychologii i pedagogiki wynosi 90 zamiast 150; na zajęciach z psychologii i pedagogiki brak jest następujących treści: rozwój fizyczny i psychiczny, teorie i struktura osobowości, pojęcie normy i patologii, profilaktyka w szkole, szkoła jako instytucja wychowawcza, sylwetka rozwojowa dziecka, dysharmonie i zaburzenia rozwojowe u dzieci czy praca opiekuńczo-wychowawcza, a na żadnym z przedmiotów, które mogą być zaliczone do modułu 3 nie są realizowane pewne treści dotyczące podstaw dydaktyki, takie jak szkoła jako instytucja wspomagająca rozwój jednostki i społeczeństwa, system oświaty, język itp.). Treści kształcenia, forma i sposoby realizacji zajęć nie uwzględniają w wystarczającym stopniu specyfiki profilu praktycznego. Niektóre efekty kształcenia nie są weryfikowane lub sprawdzane w adekwatny sposób. Sylabusy dla niektórych przedmiotów nie zostały starannie opracowane i pojawiają się w nich nieścisłości (np. brak odniesienia do tego, w jaki sposób są weryfikowane efekty kształcenia lub opisywanie oceny efektów, które nie są przewidziane do realizacji na danych zajęciach). Wymogi rekrutacyjne są nazbyt łagodne biorąc pod uwagę wysoki odsiew na specjalności *język angielski*.

Reasumując, o przyznaniu oceny „częściowej” przesądziły następujące argumenty:

1. Niespełnienie wszystkich wymogów dotyczących warunków prowadzenia studiów.
2. Niespełnienie wymogów dotyczących standardów kształcenia nauczycieli.
3. Nieuwzględnienie w wystarczającym stopniu w treściach, formie i sposobie realizacji zajęć specyfiki profilu praktycznego.
4. Niewiarygodna w niektórych przypadkach weryfikacja osiągnięcia efektów kształcenia.

Dobre praktyki

- 1) Uwzględnienie w planach studiów dużej liczby godzin zajęć z praktycznej nauki języka.
- 2) Włączenie do planu studiów zajęć z wiedzy o akwizycji i nauce języka, komunikacji międzykulturowej i przedsiębiorczości akademickiej.
- 3) Spora liczba godzin kontaktowych przewidzianych do realizacji na specjalizacjach.

Zalecenia

- 1) Zmniejszenie wymiaru praktyk zawodowych i dostosowanie do specyfiki realizowanej specjalności.
- 2) Przeanalizowanie stopnia, w jakim poszczególne moduły zajęć umożliwiają kształcenie umiejętności praktycznych związanych z zakresem przyszłej działalności zawodowej i dokonanie koniecznych modyfikacji, tak aby co najmniej 50% ogólnej liczby punktów ECTS było przypisanych takim zajęciom.
- 3) Uwzględnienie wszystkich wymogów określonych w Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela:
 - a) na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych zajęcia z modułu 2 powinny być w całości realizowane przed zajęciami z modułu 3;
 - b) ogólna liczba godzin realizowanych na studiach niestacjonarnych powinna zostać zwiększona; zwiększenia wymaga liczna godzin realizowanych w ramach modułu psychologiczno-pedagogicznego;
 - c) niezbędne jest uwzględnienie wszystkich treści kształcenia, które zostały wymienione w standardach.
- 4) Przemodelowanie programów studiów tak, aby na I roku nacisk był położony na zajęcia z praktycznej nauki języka, zajęcia z wiedzy o akwizycji i nauce języka odbywały się na początku cyklu kształcenia.
- 5) Dokonanie zmian w treściach kształcenia, tak pod względem nazewnictwa zajęć uwzględnionych w planie studiów, treści realizowanych podczas tych zajęć i metod dydaktycznych, aby bardziej podkreślić rolę umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych potrzebnych na rynku pracy.
- 6) Doprecyzowanie metod dydaktycznych określonych w sylabusach.
- 7) Weryfikacja sylabusów pod kątem sposobów oceny efektów kształcenia.
- 8) Uwzględnienie w większym stopniu oceniania formującego podczas zajęć.
- 9) Wypracowanie specyficznych metod weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych
- 10) Podniesienie wymagań dla kandydatów na studia.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

3.1.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) w ILS realizuje zadania określone przez Uczelniany System Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK) wprowadzony na podstawie uchwały Senatu nr 2/2012 z dnia 17 stycznia 2013 r. w sprawie Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia PWSZ w Lesznie. Działania doskonalące w ILS

koordynowane są przez dyrektora instytutu przy udziale Instytutowego Zespół ds. Jakości Kształcenia (IZJK).

Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd oraz szczegółowe procedury i tryb postępowania przy tworzeniu nowych i modyfikowaniu istniejących programów kształcenia oparty jest na przyjętej praktyce. Programy przygotowywane są przez władze ILS, a następnie poddawane analizie przez IZJK.

Ciężar działań doskonalących na ocenianym kierunku studiów spoczywa głównie na IZJK, pełniącym również funkcję rady programowej. Przyjęte rozwiązanie budzi wątpliwości ZO PKA z uwagi, że osoby odpowiedzialne za przygotowanie programu są również odpowiedzialne za ocenę jego funkcjonowania. Warto odnotować, że w skład zespołu włączeni zostali przedstawiciele studentów (w obecnym składzie są to 3 studenci I roku). Z informacji uzyskanych w czasie wizytacji wynika, że zespół pracował m.in. nad zmianą w programie kształcenia polegającą na wprowadzeniu dodatkowej liczby 30 godzin czytania kosztem 30 godzin zajęć z modułu *PNJ – zintegrowana nauka języka* celem skuteczniejszego osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia z zakresu umiejętności czytania w ramach zajęć z modułu *PNJ – czytanie*.

Na podstawie rozmów z przedstawicielami IZJK oraz z analizy przedłożonej do wglądu dokumentacji można sformułować wniosek, że przy tworzeniu programu i dokonywaniu jego modyfikacji brane są pod uwagę sugestie interesariuszy wewnętrznych, ale w niedostatecznym stopniu. Wydział nie prowadzi systemowej współpracy w tym zakresie z otoczeniem społeczno-gospodarczym, czego dowodem były wypowiedzi pracodawców w czasie spotkania z ZO PKA oraz przedstawiona dokumentacja. W ILS powołana została Rada Dyrektorów Liceów w Lesznie i okolicy, będąca ciałem doradczym. Współpraca w ramach rady dotyczy przede wszystkim ustalania zasad odbywania praktyk przez studentów specjalności nauczycielskiej. Uczelnia nie wykazała jednak przykładu działań doskonalących w zakresie programu studiów będących następstwem uwag zgłoszonych przez członków rady. W ILS nie działa żadne forum pracodawców, które mogłoby opiniować programy specjalizacji innych niż nauczycielska. Co prawda w jednym z raportów dotyczących ewaluacji jakości kształcenia zaznaczono, że ILS współpracuje z pracodawcami, którzy uczestniczą w doskonaleniu jakości kształcenia, aczkolwiek jedynym przykładem owej współpracy jest to, że nauczyciele jako opiekunowie praktyk zawodowych regularnie dokonują oceny efektywności praktyk poprzez bezpośrednie kontakty z partnerami prowadzącymi praktyki oraz ze studentami odbywającymi praktyki.

Uczenia zadeklarowała jednak, że w odpowiedzi na zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy w roku akademickim 2015/16 przygotowano specjalizację *filolog w biznesie* jako odpowiedź na wzrastającą rolę języka angielskiego w różnych sferach życia gospodarczego i społecznego, a w roku akademickim 2018/19 wprowadzono dodatkową specjalizację na specjalności *język hiszpański – hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej*. Działanie to spowodowane było rosnącym zainteresowaniem turystyką śródziemnomorską i zapotrzebowaniem na specjalistów znających język oraz realia obszaru hiszpańskojęzycznego. Uczelnia nie przedstawiła jednak opinii sformułowanych przez interesariuszy zewnętrznych, mimo, że kształcenie na *filologii* prowadzone jest w ramach profilu praktycznego.

Z deklaracji przedstawicieli IZJK wynika, że program kształcenia został skonsultowany z przedstawicielami nauczycieli akademickich. W wyniku konsultacji wprowadzono następujące zmiany dotyczące trybu odbywania praktyk studenckich na specjalizacji nauczycielskiej: (a) zwiększono liczbę godzin o charakterze wychowawczym w programie praktyki dydaktyczno-wychowawczej; (b) wprowadzono do tygodniowego planu zajęć dodatkowy dzień wolny od zajęć w celu umożliwienia studentom odbywania praktyki w szkołach.

Przedstawiciele studentów uczestniczą w pracach IZJK. Oprócz tego z inicjatywy uczelni powołano w bieżącym roku akademickim w ILS także Studencki Zespół ds. Jakości Kształcenia (SZJK), który – złożony wyłącznie ze studentów – działa jako forum dyskusyjne. W wyniku sugestii wypracowanych przez zespół do programu studiów wprowadzono m.in. warsztaty pisania streszczeń prac naukowych w języku angielskim. W wyniku konsultacji ze studentami zmieniono również sposób dokumentowania praktyki samodzielnej (dydaktyczno-wychowawczej) oraz zasady sporządzania konspektów lekcji.

Uczelnia przeprowadza badanie losów zawodowych absolwentów filologii, o czym świadczą raporty pełnomocnika rektora ds. jakości kształcenia. Badanie polega na zadawaniu pytań absolwentom dotyczących ich planów zawodowych bądź edukacyjnych po ukończeniu studiów. Jest to jednak działanie niewystarczające, ponieważ deklarowane plany studentów nie muszą pokrywać się późniejszą rzeczywistością. Uczelnia nie zbiera więc opinii absolwentów dotyczących oceny ukończonego kierunku studiów w celu diagnozowania oczekiwań studentów po wejściu na rynek pracy czy luk kompetencyjnych. Dlatego wyniki monitorowania losów zawodowych absolwentów nie mogły zostać wykorzystane jako narzędzie do doskonalenia programu studiów. Warto zwrócić przy tym uwagę na działanie oddolne przewodniczącej IZJK, która regularnie kontaktuje się telefonicznie z absolwentami i zadaje im pytania zgodnie z opracowaną przez siebie ankietą. Na jej podstawie wprowadzono do programu studiów przedmiot *korespondencja i tłumaczenia*, który na specjalizacji *filolog w biznesie* pozwala w znacznie większym stopniu kształtować umiejętności praktyczne. Poza tym dokonano zmiany w treściach kształcenia w ramach zajęć z *PNJ – pisanie*.

W ILS jak dotąd nie uregulowano w sposób formalny procesu monitorowania programu kształcenia i jego okresowego przeglądu. Za pewnego rodzaju działanie w tym zakresie można uznać raport z ewaluacji jakości kształcenia w PWSZ, w którym analizuje się odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu uczelnia zapewniła wysoką jakość kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów. Raport ten sporządza co roku pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia. Wskazać jednak należy, że materiałem będącym podstawą uczelnianego raportu z ewaluacji jakości kształcenia są sprawozdania instytutowe. W sprawozdaniu ILS poddano m.in. analizie katalog kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia. Odnotowano w nim, że efekty kształcenia, opisane w kartach modułów, zostały sformułowane w sposób jasny i przejrzysty, pozwalający na ocenę realizacji założonych efektów po zakończeniu całego cyklu kształcenia.

W konkluzjach wskazano na fakt, że na ocenianym kierunku studiów wystąpił problem zbyt licznych grup na zajęciach językowych; stwierdzono m.in., że „satisfakcjonująca realizacja efektów kształcenia jest znacząco utrudniona, a indywidualizacja procesu dydaktycznego jest bardzo ograniczona”. Zaproponowano poza tym zwiększenie liczby godzin zarówno z języka specjalności (angielskiego i hiszpańskiego), jak i z drugiego języka obcego (lektorat) w celu realizacji zamierzonych efektów kształcenia, wprowadzenie wstępnego kursu z wiedzy gramatycznej przed rozpoczęciem pierwszego semestru i zajęć z fonetyki i gramatyki kontrastywnej niezbędnej w przyszłej pracy nauczyciela i tłumacza. Uwagi te jak dotąd nie zostały uwzględnione.

Opis i ocena kryterium 2 dotyczącego programu kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zawierający liczne zastrzeżenia; brak podejmowanych kompleksowych działań mających na celu monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia oraz pominięcie udziału interesariuszy zewnętrznych przy jego tworzeniu świadczy o częściowej tylko skuteczności wewnętrznego systemu doskonalenia jakości kształcenia (WSDJK).

Warto ponadto podkreślić, że ILS wprowadził formalne ramy monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez studentów *filologii*. W ankiecie oceny zajęć

dydaktycznych studenci odpowiadają m.in. na pytanie dotyczące możliwości zapoznania się z efektami kształcenia. W podsumowaniu badania odnotowano 93% odpowiedzi twierdzących. Studenci odpowiadają jednocześnie na pytanie o możliwość osiągnięcia efektów kształcenia zawartych w sylabusie i oceniają stopień osiągnięcia danego efektu kształcenia w skali od 1 do 5. Stopień osiągnięcia efektów kształcenia oceniają również nauczyciele akademicy w badaniu ankietowym, które stanowi podstawę rocznego sprawozdaniu Instytutu. Dzięki zgromadzonym uwagom i sugestiom w wyniku ewaluacji wprowadzono zmiany w regulaminie oraz organizacji egzaminu z PNJ (angielskiego i hiszpańskiego), opracowano m.in. nowy arkusz ewaluacyjny i ujednolicono formy zadań w zakresie czytania i rozumienia ze słuchu. Wprowadzono również w programie praktyk większą liczbę godzin o charakterze wychowawczym i obowiązkowe praktyki u pedagoga.

W ILS nie prowadzi się losowej weryfikacji prac dyplomowych pod kątem zgodności tematu pracy z nazwą kierunku studiów czy specjalizacji, składu komisji egzaminacyjnej, kompletności dokumentacji oraz poprawności danych zawartych w protokołach. Podobnie nie prowadzi się weryfikacji zawartości merytorycznej pracy dyplomowej oraz jakości recenzji sporządzanych przez opiekuna i recenzenta. W ILS nie dokonuje się oprócz tego weryfikacji kompletności i aktualności sylabusów. Brak podejmowania powyższych działań skutkuje licznymi zastrzeżeniami przedstawionymi w opisie kryterium 2 i świadczy o braku skuteczności WSZJK w tym aspekcie.

3.2.

Oceniając kwestię publicznego dostępu do informacji należy stwierdzić, że obszar ten nie został ujęty w WSZJK Uczelni jako proces wymagający doskonalenia. Jednak jakość publicznego dostępu do informacji związanych z ofertą dydaktyczną i tokiem studiów jest przedmiotem analizy i oceny, której dokonuje dyrektor ILS.

Głównym źródłem informacji na temat toku studiów i procesu kształcenia na *filologii* jest strona internetowa. Jej zawartość świadczy o rzetelnym podejściu uczelni do udostępniania informacji i ich aktualizacji. Sylabusy kursów są udostępnione studentom za pośrednictwem strony internetowej bez konieczności logowania się. Sami studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili pozytywne opinie co do przepływu informacji w uczelni. Należy podkreślić, że władze ILS oraz nauczyciele akademicy na bieżąco komunikują się ze starostami grup, którzy następnie przekazują informacje pozostałym studentom.

Na stronie internetowej uczelni student może znaleźć szczegółowe informacje na tematy związane z tokiem studiów – od najbardziej aktualnych komunikatów dotyczących warunków przyznawania stypendiów, zasad i progów rejestracji, po wykaz dokumentów, które można pobrać, wydrukować i złożyć w dziekanacie, o godzinach przyjęć dyrektora instytutu, a także plany i programy studiów. Kandydaci na studia mogą poza tym znaleźć informacje o ofercie kształcenia. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA dostęp do informacji jest adekwatny do ich potrzeb. Uczelnia nie bada natomiast poziomu zadowolenia kandydatów na studia z dostępu do informacji o procesie rekrutacji oraz o ofercie kształcenia.

Należy stwierdzić, że system publicznego dostępu do informacji o procesie kształcenia charakteryzuje się kompleksowością, aktualnością i zrozumiałością informacji i jest zgodny z oczekiwaniami studentów. Uczelnia w sposób skuteczny podnosi jakość publicznego dostępu do informacji, mimo że nie prowadzi proceduralnych działań mających na celu pozyskiwanie opinii studentów i kandydatów na studia oraz nauczycieli akademickich.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W jednostce prowadzącej wizytowany kierunek studiów nie ukształtowała się trwała

i uporządkowana praktyka odnosząca się do postępowania w procesie projektowania i zatwierdzania programów kształcenia. Głównym źródłem informacji są opinie i sugestie nauczycieli akademickich oraz spostrzeżenia własne członków gremiów zajmujących się doskonaleniem jakości kształcenia. Nie prowadzi się aktywnej współpracy z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego w zakresie doskonalenia programu studiów, adekwatnej do wymogów stawianych kształceniu na profilu praktycznym. Uczelnia gwarantuje studentom udział w pracach WSZJK i w sposób adekwatny reaguje na zgłaszane sugestie.

Analiza przeprowadzona przez ZO PKA wykazała, że w efekcie bieżącego monitorowania programu kształcenia jednostka podjęła kilka działań doskonalących, głównie w zakresie tworzenia nowych specjalizacji oraz zmiany liczby godzin z poszczególnych przedmiotów. Zdaniem przedstawicieli ILS działania te były skutkiem spotkań IZJK. Jednostka nie podejmuje jednak skoordynowanych działań mających na celu monitorowanie programu kształcenia. W ocenie ZO PKA sposób przeprowadzania działań doraźnych oraz stosowane narzędzia nie pozwalają na kompleksowe diagnozowanie problemów, wprowadzanie zmian i monitorowanie stopnia ich skuteczności. Zastrzeżenia przedstawione w opisie kryterium 2 dotyczącego programu studiów oraz możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia pozwalają na przyjęcie wniosku, że działania doskonalące podejmowane przez ILS w ramach WSZJK zapewniają tylko częściową skuteczność i powinny zostać w większym stopniu zintensyfikowane.

Jednostka prowadzi weryfikację uzyskiwania przez studentów zakładanych efektów kształcenia w oparciu o opinie studentów i nauczycieli akademickich pozyskiwane za pomocą badania ankietowego. Wydział nie dokonuje weryfikacji losowo wybranych prac dyplomowych ani pod względem formalnym ani merytorycznym. Jednostka nie prowadzi również cyklicznej weryfikacji sylabusów przedmiotów. ZO PKA jest zdania, że w zakresie monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia uczelnia nie prowadzi i nie stosuje rozwiązań doskonalących, dostosowanych do specyfiki i skali swej działalności.

Odnosząc się do publicznego dostępu do informacji należy stwierdzić, że obszar ten nie jest ujęty w WSZJK jako proces, a studenci i kandydaci na studia nie mają zapewnionej możliwości jego oceny. Mając jednak na uwadze kompleksowość i aktualność informacji zawartych na stronie internetowej uczelni oraz zadowolenie studentów z jakości dostępu do informacji, skuteczność funkcjonowania WSZJK w tym zakresie należy ocenić pozytywnie. Podsumowując – publiczny dostęp do informacji na ocenianym kierunku studiów jest kompleksowy. Przekazywane informacje są aktualne, zrozumiałe oraz zgodne z potrzebami różnych grup odbiorców.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Nawiązanie ścisłej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie doskonalenia programu kształcenia.
- 2) Opracowanie i wprowadzenie procedur określającej bieżące monitorowanie i okresy przeglądu programu kształcenia.
- 3) Dokonywanie weryfikacji losowo wybranych prac dyplomowych i etapowych również odnośnie ich zawartości merytorycznej.

- 4) Dokonywanie cyklicznej weryfikacji sylabusów pod kątem zakładanych efektów kształcenia oraz treści i metod kształcenia.
- 5) Wprowadzenie systemowych rozwiązań mających na celu pozyskiwanie opinii studentów, kandydatów na studia i nauczycieli akademickich dotyczących poziomu zadowolenia z dostępu do informacji.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1. Liczba, dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Kształcenie na kierunku *filologia* prowadzi 23 nauczycieli akademickich – 19 pracowników etatowych ILS oraz 4 osoby zatrudnione na umowy cywilno-prawne. 14 nauczycieli akademickich zatrudniono na pełnym etacie (2 doktorów habilitowanych, 4 doktorów, 8 magistrów), dla 11 z nich PWSZ w Lesznie jest podstawowym miejscem pracy, w tej grupie 10 osób jest zatrudnionych na czas nieokreślony.

W roku bieżącym na kierunku *filologia* studiuje 202 studentów, tym samym wskaźnik liczby studentów na 1 nauczyciela akademickiego (w przeliczeniu na etaty zatrudnienia) wynosi 12,43.

Zespół prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku cechuje się stabilnością zatrudnienia. Jego trzon stanowi kadra NKJO, którą przejęło PWSZ w Lesznie w 2013 roku. Na pełnych etatach na czas nieokreślony zatrudnionych jest 2 dr. hab. na stanowiskach profesorów nadzwyczajnych, 4 doktorów na stanowiskach starszych wykładowców, 4 magistrów na stanowiskach starszych wykładowców, 5 magistrów na stanowiskach wykładowców. Ponadto na czas określony w wymiarze niepełnego etatu pracuje 2 doktorów oraz 3 magistrów. Osoby zatrudnione na umowy cywilno-prawne należą do stałych współpracowników ILS i są praktykami w reprezentowanych przez siebie specjalnościach.

Struktura zatrudnienia odpowiada w pełni potrzebom prowadzonych w ramach kierunku *filologia* specjalności – *język angielski* (157 studentów) i *język hiszpański* (48 studentów). 11 nauczycieli akademickich specjalizuje się w zakresie filologii angielskiej: 1 dr hab. (językoznawca), 3 doktorów (2 językoznawców i 1 literaturoznawca), 7 magistrów filologii angielskiej – doświadczonych nauczycieli języka angielskiego w nauczycielskich kolegiach języków obcych (Leszno, Poznań) oraz innych szkołach podlegających MEN. Siedmioro nauczycieli akademickich specjalizuje się w zakresie filologii hiszpańskiej, w tym 1 osoba zatrudniona w ramach umowy cywilno-prawnej (wcześniej zatrudniona w PWSZ w Lesznie na etacie starszego wykładowcy; od roku bieżącego zatrudniona w uczelni akademickiej): 1 dr hab. (literaturoznawstwo), 3 doktorów (2 literaturoznawców i 1 językoznawca), 3 magistrów, w tym 1 natywny użytkownik języka hiszpańskiego/mgr filologii słowiańskiej oraz 2 magistrów filologii hiszpańskiej – nauczycieli języka hiszpańskiego. Zajęcia z psychologii prowadzone są przez doktora psychologii (Instytut Pedagogiki PWSZ w Lesznie) specjalizującego się w psychologii dziecięcej, którego dorobek naukowy koresponduje (m.in. zastosowania terapeutyczne literatury) i doświadczenie zawodowe (placówki szkolno-wychowawcze, poradnia psychologiczno-pedagogiczna).

Pozostali nauczyciele (w tym 2 zatrudnionych na umowy cywilno-prawne) prowadzą zajęcia z zakresu ekonomii, marketingu i PR (mgr ekonomii, prowadzący działalność gospodarczą w

zakresie szeroko rozumianych specjalistycznych usług tłumaczeniowych; w trakcie studia w zakresie filologii angielskiej), transferu kulturowego (muzealnik z trzydziestoletnim stażu pracy w placówce muzealnej), języka niemieckiego, komunikacji międzykulturowej oraz elementów dyplomacji, wychowania fizycznego.

Załączniki do raportu samooceny (Część I punkt 5 – załącznik D; *Wykaz kadry z pełną informacją o doskonaleniu i podnoszeniu kwalifikacji*) pokazują wszechstronne przygotowanie kadry do prowadzonych zajęć.

Zatrudnieni w ILS PWSZ w Lesznie doktorzy habilitowani i doktorzy mają znaczące osiągnięcia naukowe w reprezentowanych przez siebie dyscyplinach, na szczególną uwagę zasługują prace z zakresu językoznawstwa stosowanego, szczególnie glottodydaktyki (język angielski), oraz studia poświęcone literaturze i kulturze współczesnej hiszpańsko- i anglojęzycznej. Dorobek naukowy oraz kompetencje dydaktyczne gwarantują realizację zakładanych efektów uczenia się na prowadzonym kierunku nie tylko w zakresie dyscyplin humanistycznych (literaturoznawstwo i językoznawstwo), lecz także społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem kulturoznawstwa oraz pedagogiki, tym bardziej, że obie te dyscypliny mieszczą się w szerokim spektrum glottodydaktyki.

Należy podkreślić, że wykorzystuje się багаż doświadczeń zawodowych nauczycieli wywodzących się z byłego nauczycielskiego kolegium języków obcych (język angielski, specjalizacja nauczycielska). Nauczyciele z tytułem zawodowym magistra są doświadczonymi metodykami z wieloletnią praktyką w kolegiach językowych, szkołach średnich i podstawowych oraz prywatnych szkołach językowych, co wprost koresponduje z prowadzoną w ramach kierunku specjalizacją nauczycielską. Nauczyciele prowadzących zajęcia na kierunku *filologia* posiada poświadczoną praktykę zawodową poza uczelnią, nie tylko jako nauczyciele języków obcych, lecz także jako tłumacze (przysięgli, symultaniczni, środowiskowi), przedsiębiorcy prowadzący własną działalność gospodarczą w zakresie nauczania i tłumaczenia.

Liczba, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne kadry gwarantują pełną realizację programu studiów *filologia* oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się.

4.2.

Obsada zajęć dydaktycznych dla obu specjalności jest prawidłowa i odpowiada kwalifikacjom, doświadczeniu zawodowemu oraz kompetencjom dydaktycznym kadry ILS, ponadto Instytut współpracuje z Instytutem Pedagogiki, którego wykładowcy prowadzą zajęcia z zakresu psychologii. Zajęcia z zakresu pedagogiki realizowane są przez doświadczonych glottodydaktyków, tym niemniej w świetle konieczności rewizji programu oraz treści kształcenia (zob. powyżej kryterium 2) godne zastanowienia byłoby poszerzenie tej współpracy także o pedagogów, których specjalność nie ogranicza się do procesu nauczania i uczenia się języków obcych.

Seminaria dyplomowe prowadzone są przez samodzielnych pracowników naukowych (w wykazie prac dyplomowych figuruje tylko 1 praca kierowana przez doktora) i korespondują z reprezentowanymi przez opiekunów dyscyplinami oraz efektami uczenia się, jakie realizowane są w ramach kierunku *filologia* obu specjalności (por. załącznik nr 5).

Duża część zajęć kierunkowych i specjalizacyjnych prowadzona jest przez nauczycieli z tytułem zawodowym magistra. Są to doświadczeni dydaktycy – byli nauczyciele NKJO oraz czynni szkół średnich i podstawowych podległych MEN, którzy – oprócz zajęć z PNJ – prowadzą zajęcia w ramach przedmiotów związanych z zawodem nauczyciela (np. *Dydaktyka języka angielskiego*, *Literatura dziecięca w dydaktyce*, *Nowe technologie w środowisku zawodowym*, *Wiedza o akwizycji i nauczaniu języków obcych*). Przedmioty pozostałych specjalizacji zawodowych w ramach obu specjalności prowadzone są przez osoby,

legitymujące się wykształceniem kierunkowym (m.in. *Podstawy wiedzy ekonomicznej, Public relations, Podstawy marketingu w języku angielskim*), studiami podyplomowymi lub szkoleniami (*Elementy dyplomacji w biznesie, Savoir-vivre w dyplomacji*) oraz wiedzą praktyczną związaną z pracą zawodową poza uczelnią (np. *Korespondencja i tłumaczenie tekstów biznesowych – język angielski, Język hiszpański w biznesie*).

Hospitowane zajęcia potwierdzają bardzo dobre przygotowanie merytoryczne i metodyczne prowadzących (zob. załącznik nr 5). Studenci osiągają zakładane efekty uczenia się, co potwierdzają analizowane prace etapowe oraz dyplomowe (zob. załącznik nr 3).

4.3.

Trzon kadry prowadzącej zajęcia na kierunku *filologia* stanowią nauczyciele akademicy wywodzący się z NKJO w Lesznie, którzy stale podnoszą swoje kwalifikacje, korzystając z obszernej oferty wyjazdów stażowych i dydaktycznych w ramach programu Erasmus+, podejmują studia podyplomowe, biorą udział w warsztatach związanych nie tylko z nauczaniem języków obcych, lecz także przedsiębiorczością, zarządzaniem ludźmi, tłumaczeniem, itd. Podczas spotkania ZO PKA z pracownikami ILS potwierdzono otwartość dyrekcji instytutu na wspieranie aktywności pracowników i współpracowników w podnoszeniu kwalifikacji oraz ich dynamicznemu dostosowywaniu do potrzeb dydaktycznych prowadzonego kierunku, w miarę posiadanych środków i możliwości organizacyjnych.

Politykę kadrową oraz zasady oceny pracownika regulują zapisy Statutu PWSZ w Lesznie. W procesie rekrutacji nauczycieli akademickich jednym z warunków jest gotowość podejmowania obowiązków organizacyjnych na rzecz Uczelni. Konsekwentnie w wypadku zatrudniania (i awansu) na stanowisko wykładowcy i starszego wykładowcy poza „znaczącymi osiągnięciami w pracy dydaktycznej” istotnym kryterium są „udokumentowane osiągnięcia organizacyjne na rzecz PWSZ [...] oraz co najmniej pięcioletnie doświadczenie w praktyce przemysłowej lub usługowej, zdobyte w zakresie prezentowanej przez siebie specjalności” (Statut PWSZ w Lesznie, § 66, pkt. 5 i 6).

Nauczycielom z tytułem zawodowym magistra uczelnia stwarza warunki do podjęcia pracy naukowej i przygotowania rozprawy doktorskiej, gwarantując obniżenie pensum osobom z otwartym przewodem doktorskim, dla których PWSZ w Lesznie jest podstawowym miejscem zatrudnienia (uchwała Senatu nr 35/2018, § 10). Awans naukowy, uczestnictwo w pracach badawczych, udział w studiach doktoranckich, itd. stanowią podstawowe kryteria oceny aktywności nauczyciela akademickiego w zakresie podnoszenia kwalifikacji (Statut PWSZ w Lesznie, § 75, pkt. 5). Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w zespole zaangażowanym w prowadzenie zajęć na kierunku *filologia* są osoby, które uzyskały stopień doktora i są zatrudnione w Uczelni jako pierwszym miejscem zatrudnienia. Większość kadry ze stopniem doktora habilitowanego i doktora związana jest z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetem Zielonogórskim i Uniwersytetem Szczecińskim, prowadząc prace badawcze afiliowane w macierzystych jednostkach.

Najmłodsi stażem nauczyciele zatrudnieni są w niepełnym wymiarze (0,5 etatu) lub umowach cywilno-prawnych, łącząc aktywność zawodową (usługi tłumaczeniowe, edukacyjne, itd.) z pracą na uczelni. Takie rozwiązanie pozwala budować zespół dynamicznie reagujący na potrzeby środowiska. Dodajmy, że angliści i hispaniści są bardzo poszukiwani na rynku pracy, także w szkolnictwie wyższym, więc pozyskanie dobrze rokujących wykładowców dla uczelni, znajdującej się poza dużym ośrodkiem akademickim, nie jest łatwe.

Podsumowania wyników ankiet oceniających zajęcia, przeprowadzanych anonimowo wśród studentów, są przedstawiane i omawiane na zebraniach pracowników, stanowią one także istotny element oceny okresowej w zakresie kształcenia obok wyników hospitacji oraz publikacji dydaktycznych (Statut PWSZ w Lesznie, § 75, pkt. 3). Nauczyciele aktywnie podnoszą swoje kwalifikacje, korzystając z możliwości prowadzenia zajęć w uczelniach

zagranicznych, z którymi PWSZ w Lesznie podpisało umowy w ramach programu Erasmus+ (zob. poniżej kryterium 6).

Dyrekcja ILS kreuje warunki do pozyskiwania, rozwoju i doskonalenia kadry w korelacji z potrzebami nowotworzonych specjalizacji, które bazują na interdyscyplinarnym potencjale zespołu. Trafność doboru i skuteczność monitorowania kadry potwierdzają hospitowane zajęcia, co świadczy o wysokim poziomie kształcenia i świetnym kontakcie ze studentami na zajęciach prowadzonych przez młodych wykładowców. Zaangażowanie i profesjonalizm prowadzących, w szczególności w ramach przedmiotu PNJ (specjalność *język hiszpański*), doceniany jest przez studentów, którzy wybierają PWSZ w Lesznie ze względu na poziom zajęć językowych (por. kryterium 8).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Liczba, dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnię oraz kompetencje dydaktyczne kadry gwarantują pełną realizację programu studiów *filologia* o profilu praktycznym oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się w zakresie dwóch specjalności – *język angielski* i *język hiszpański*. Potencjał zespołu ILS, w tym także gotowość zdobywania nowych doświadczeń zawodowych oraz kwalifikacji, pozwala na dynamiczne dostosowywanie oferty modułów specjalizacyjnych do potrzeb miasta i regionu. Obsada zajęć dydaktycznych dla obu specjalności jest prawidłowa i odpowiada dorobkowi naukowemu oraz doświadczeniu zawodowemu (szkolnictwo podstawowe, usługi – nauczanie języków/tłumaczenie, itd.). Wszechstronne kompetencje dydaktyczne prowadzących pozwalają na utrzymanie wysokiej jakości kształcenia, co doceniają studenci i kandydaci na studia; studia na kierunku *filologia* podejmują bowiem nie tylko studenci z Leszna i regionu. Słabą stroną są dysproporcje w zatrudnieniu nauczycieli akademickich reprezentujących poszczególne dyscypliny (literaturoznawstwo i językoznawstwo), które rekompensuje wszechstronność nauczycieli o długim stażu zawodowym, związanych wcześniej z NKJO. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż dorobek naukowy i praktyka dydaktyczna skupia się z jednej strony na zagadnieniach związanych z językoznawstwem stosowanym i glottodydaktyką, z drugiej strony na literaturze współczesnej w interdyscyplinarnym kontekście społecznym i kulturowym. Prowadzona polityka kadrowa zapewnia właściwy dobór nauczycieli akademickich, przy czym za godne pochwały wypada uznać wysiłki dyrekcji na rzecz podnoszenia kwalifikacji, w tym awansów naukowych nauczycieli zatrudnionych w uczelni jako pierwszym miejscu pracy oraz wykorzystywania mobilności (program Erasmus+) jako okazji do zdobywania nowych umiejętności i doświadczeń.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Poszerzenie współpracy z Instytutem Pedagogiki w zakresie przedmiotów należących do obszaru nauk społecznych.
- 2) Rozważenie powierzenia prowadzenia seminariów dyplomowych nauczycielom ze stopniem doktora, szczególnie tym osobom, które z powodzeniem łączą zainteresowania naukowe z działalnością zawodową w zakresie nauczania języków, przekładu, inicjatyw kulturotwórczych.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

W ILS prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, chociaż jej wpływ na modelowanie i opiniowanie programu studiów opartego o efekty kształcenia oraz formułowanie bezpośrednich opinii na temat jego doskonalenia jest dość ograniczone.

W założeniach celem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest pozyskanie oraz wykorzystanie informacji mających usprawnić system kształcenia oraz powiązanie jego z potrzebami społecznymi i gospodarczymi miasta i regionu. Współpraca ta – jak podkreślono w trakcie spotkania z ZO PKA – polega m.in. na konsultacjach z interesariuszami zewnętrznymi zasadności proponowanych specjalizacji, weryfikacji zakładanych efektów kształcenia pod kątem ich trafności i powiązania z potrzebami rynku pracy, budowę bazy danych organizacji, instytucji oraz przedsiębiorstw współpracujących z ILS w zakresie zatrudniania absolwentów i organizacji praktyk zawodowych dla studentów oraz weryfikacji zgodności miejsca i przebiegu praktyk zawodowych studentów z programem kierunku studiów. Większość wymienionych tu działań, które zgodnie z deklaracją władz ILS prowadzone są regularnie, nie została niestety udokumentowana.

Jednym z elementów współpracy było powołanie zarządzeniem rektora PWSZ w Lesznie nr 41/2015 z dnia 10 grudnia 2015 r. Rady Dyrektorów Szkół Ponadgimnazjalnych, skupiającą dyrektorów szkół średnich z Leszna i okolic. Rada ma charakter doradczy, a opinie skupionych w niej dyrektorów mają służyć przede wszystkim doskonaleniu kształcenia na specjalizacji nauczycielskiej. Podkreślić jednak należy, że w czasie wizytacji uczelnia nie udokumentowała żadnej sugestii, uwag czy wniosków o charakterze doskonalącym program studiów, które pochodziłaby od Rady Dyrektorów. W spotkaniu z ZO PKA z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego nie uczestniczył żaden z dyrektorów; obecnie były jedynie 2 nauczycielki, których kontakt z uczelnią ogranicza się do organizowania praktyk studenckich i opieki na studentami w trakcie praktyk.

W uczelni nie utworzono żadnego gremium skupiającego pracodawców zatrudniających absolwentów specjalizacji innych niż nauczycielska, mimo że liczba i struktura oferowanych specjalizacji jest stosunkowo duża. Należy także podkreślić, że w pracach związanych ze zmianą profilu kształcenia ogólniakademickiego na praktyczny uczelnia nie zasięgnęła opinii pracodawców, w szczególności nie ustalono, czy elementy praktycznego kształcenia określone w programie studiów spełniają aktualne wymagania rynku pracy.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W uczelni utrzymywane są kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ich skala jest trudna do oszacowania. Istniejące formy współpracy są niewystarczające, a ich wpływ na proces kształcenia i jego doskonalenie wydaje się zbyt mały.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Intensyfikacja współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, przede wszystkim w zakresie opiniowania programu studiów oraz formułowania opinii na temat jego doskonalenia.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

W uczelni powołano Dział Nauki, Współpracy z Zagranicą i Programów Unii Europejskiej (DNWZPUE), który działa aktywnie na rzecz mobilności zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich. Uczelnia podpisała umowy partnerskie z Hochschule Hannover (Niemcy), Mondragon University w Eskoriatza (Hiszpania), Państwowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. Pawła Tytyny w Humaniu (Ukraina), Shakarim State University of Semey (Kazachstan), Yerevan Northern University (Armenia). W czasie pobytu ZO PKA w Korei Południowej na Kyungdong University przebywała 7-osobowa grupa studentów *filologii* ze specjalności *język angielski* pod opieką wykładowcy z ILS. Strona domowa DNWZPUE udostępnia na bieżąco informacje dotyczące mobilności w ramach programu Erasmus+ dla studentów i pracowników Uczelni.

W latach 2015-2018 studenci kierunku *filologia* wzięli udział w 27 wyjazdach zagranicznych, przy czym były to głównie wyjazdy na praktyki (SMP – *Student Mobility for Placement*) po zakończeniu cyklu kształcenia, tylko 2 osoby (specjalność *język hiszpański*) zdecydowały się na wyjazd w ramach działania SMS (*Student Mobility for Studies*). W skali pełnej liczby studentów kierunku nie jest to duża liczba, jednak, jeśli wziąć pod uwagę liczbę studentów kończących studia (24 absolwentów w roku akademickim 2017/18) fakt, iż każdego roku ponad 30% (2016 – 6; 2017 – 8; 2018 – 8) decyduje się skorzystać z oferty praktyk zagranicznych, wypada uznać za sukces. Studenci wyjeżdżają na praktyki do różnych instytucji – szkół językowych, hoteli, instytucji kultury w Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Niemiec i Francji.

Na bazie tych doświadczeń powstała koncepcja poszerzenia oferty studiów o specjalność *Hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej*, której celem jest umiędzynarodowienie kształcenia na bazie współpracy z wyższymi szkołami zawodowymi w Hiszpanii. W programie specjalności przewidziano realizację praktyk w sektorze usług turystycznych w Hiszpanii.

Nauczyciele akademicy bardzo aktywnie wykorzystują możliwości oferowane przez program Erasmus+: 18 osób wzięło udział w różnego rodzaju działaniach w latach 2015-2018: wyjazdy dydaktyczne, warsztaty w ramach *International Week*, kursy metodologiczne. Spektrum krajów jest bardzo szerokie: Niemcy, Wielka Brytania, Holandia, Finlandia, Austria. Instytut przyjmuje także wykładowców zagranicznych w ramach programu Erasmus+ (m.in. Hochschule Hannover). Silne są kontakty z uczelniami ukraińskimi w ramach Partnerstwa Wschodniego. Istotnym elementem umiędzynarodowienia jest bliska współpraca i wymiana ze State University of Semey (Kazachstan) – dzięki temu organizowane są m.in. spotkania ze studentami kazachskimi, organizowane w formie warsztatów.

W uczelni znajduje się centrum testowe języka niemieckiego jako obcego akredytowane przez Test DaF/Institut Hagen, obecnie pod patronatem Institut Bochum. Podejmowane są liczne inicjatywy na rzecz dwustronnych kontaktów polsko-niemieckich, wykraczające poza uczelnię. W przypadku specjalności *Hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej* wprowadzenie do programu studiów trzeciego języka (język niemiecki w turystyce na poziomie komunikacyjnym) pozwoliłoby na poszerzenie puli zajęć o charakterze praktycznym

(zob. kryterium 2), co byłoby szansą na pogłębienie procesu umiędzynarodowienia (praktyki w Hiszpanii). Tym bardziej, że studenci kierunku są przygotowani do dalszego, świadomego i samodzielnego uczenia się języków obcych (*Nowe technologie w środowisku zawodowym, Wiedza o akwizycji i nauczaniu języków obcych*).

Uczelnia nie prowadzi ewaluacji procesu umiędzynarodowienia, polegającej na ocenie działań podejmowanych przez DNWZPUE i przebiegu procesu wymiany międzynarodowej. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili chęć wypowiedzenia się na ten temat.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia realizuje się w pełni poprzez aktywne uczestnictwo studentów i pracowników w programie Erasmus+ oraz działania na rzecz rozwoju kontaktów z uczelniami w Azji (Kazachstan, Korea), w których także biorą udział studenci *filologii*. Prowadzone są działania na rzecz poszerzenia oferty edukacyjnej, która zakłada bezpośrednią współpracę z instytucjami zagranicznymi (specjalność *Hispanista w obsłudze turystyczno-hotelarskiej*). Dyrekcja ILS oraz DNWZPUE wychodzą naprzeciw oczekiwaniom pracowników, którzy licznie uczestniczą w wyjazdach dydaktycznych i szkoleniowych. Słabą stroną jest niskie zainteresowanie wyjazdami SMS wśród studentów, co rekompensuje rosnąca gotowość wyjazdów na praktyki w ramach SMP. Pracownicy DNWZPUE podejmują różne inicjatywy w celu dotarcia do jak największej liczby studentów i sami przyjmują wykładowców z zagranicy. Potencjał kontaktów z uczelniami i instytucjami niemieckimi uczelni mogłby zostać wykorzystany przy zmianie koncepcji kształcenia na *filologii*.

Dobre praktyki

- 1) Aktywny udział studentów *filologii* w działaniach integracyjnych ze studentami zagranicznymi zarówno w uczelni, jak w ramach wyjazdów studyjnych.

Zalecenia

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Zajęcia na *filologii* prowadzone są w budynku głównym uczelni, który dysponuje 26 salami wykładowymi wyposażonymi w zestawy multimedialne – projektor multimedialny oraz zestaw komputerowy z dostępem do sieci, nagłośnienie, magnetowid, rzutnik pisma oraz ekran sterowany elektrycznie, co pozwala na korzystanie z nowych technologii w nauczaniu języków obcych (por. załącznik nr 5).

W procesie kształcenia korzysta się z pracowni komputerowych, pracowni językowych oraz sal wyposażonych w tablice interaktywne, co jest szczególnie istotne w kształceniu przyszłych

nauczycieli. W obiektach dydaktycznych dostępny jest bezprzewodowy Internet, co pozwala na pełne wykorzystanie zasobów bibliotek wirtualnych, w tym czasopism i słowników dostępnych on-line, portali oraz programów wspierających naukę języków obcych podczas zajęć oraz pracy indywidualnej studentów. W czasie wizytacji ZO PKA, hospitując zajęcia, stwierdził, że prowadzący wykorzystują dostępne w sieci materiały, stwarzając warunki do ich krytycznej oceny i selekcji przez studentów, tym samym, kształtują kompetencje niezbędne do odpowiedzialnego funkcjonowania nie tylko na rynku pracy (nauczyciel, tłumacz, specjalista gotowy podejmować różne wyzwania komunikacyjne związane z językami obcymi), lecz także (szerzej) w społeczeństwie. Studenci kierunku *Filologia* są w pełni przygotowywani do dalszego, świadomego i samodzielnego uczenia się nie tylko języków obcych z wykorzystaniem dostępnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Budynek, który pierwotnie pełnił funkcje biurowe, został dostosowany do potrzeb dydaktycznych, zadbane również o udogodnienia pozwalające na studia osobom z niepełnosprawnościami (podjazd dla wózków inwalidzkich, winda, oddzielne toalety). Problemem jest sama konstrukcja budynku: narażony jest na oddziaływanie zmiennych warunków pogodowych (nasłonecznienie wiosną i latem /odczucie chłodu jesienią i zimą), czemu ma zaradzić planowana w tym roku termoizolacja. Sama estetyka sal wykładowych w głównym budynku wymaga większej uwagi (nie zawsze sprawne żaluzje, brudne ściany).

W budynku zadbane poza tym o miejsca wypoczynku dla studentów oraz punkty gastronomiczne. Główny budynek szkoły połączony jest z obiektem, w którym znajduje się nowoczesna aula wielofunkcyjna oraz zespół sal wykładowych wyposażonych w sprzęt audiowizualny i nagłaśniający, a także sprzęt używany do tłumaczeń symultanicznych. W bezpośredniej bliskości obiektu dydaktycznego znajdują się dom studenta, biblioteka oraz boiska sportowe. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa umożliwia zatem realizację programu kształcenia oraz osiągnięcie przez studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami, zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności efektów w zakresie umiejętności związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

7.2.

Biblioteka Uczelniana dysponuje nowym i w pełni wyposażonym budynkiem o powierzchni ponad 2100 m², dostosowanym poza tym do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Obiekt jest wykorzystywany także jako miejsce wydarzeń kulturalnych, naukowych i popularyzatorskich. Księgozbiór ma charakter uniwersalny i jest dostosowany do potrzeb kształcenia na różnych kierunkach, w tym *filologii*. Stan zbiorów to ponad 60 tys. woluminów. Dobrze zaopatrzone jest działo *Nauczanie języków obcych* (ponad 4 tys. egzemplarzy). W dziale *Językoznawstwo/Literaturoznawstwo* znajduje się ponad 1200 egzemplarzy. Prenumerowane są czasopisma związane z nauką języka angielskiego i hiszpańskiego. Znaczną część księgozbioru stanowią publikacje i materiały niemieckojęzyczne.

Księgozbiór anglo- i hiszpańskojęzyczny jest na bieżąco uzupełniany o nowości w oparciu o zapotrzebowanie zgłaszane przez wykładowców oraz studentów: za pośrednictwem strony domowej Biblioteki jest możliwość zgłoszenia zakupu publikacji. Kwerenda za pośrednictwem katalogu on-line najnowszych pozycji pokazuje, że książki dostępne na rynku polskim kupowane są w liczbie egzemplarzy skorelowanych z potrzebami: dla przykładu podręcznik *Historia literatury hiszpańskiej* autorstwa B. Baczyńskiej (PWN 2014, dodruk 2017) jest dostępny w 5 egzemplarzach, z których jeden znajduje się w księgozbiornie Czytelni, pozostałe dostępne są do wypożyczenia; książka jest również dostępna za pośrednictwem portalu IBUK Libra. Studenci kierunku *Filologia* mają do dyspozycji: niemal 1000 pozycji z zakresu

tematycznego „Język angielski” (podręczniki, słowniki, repetytoria, lektury uproszczone) oraz ponad 200 – „Język hiszpański”, przy czym są to głównie publikacje (w sposób szczególny dotyczy to języka hiszpańskiego) wydane po roku 2000.

Na podkreślenie zasługuje dbałość o aktywne korzystanie z bibliotek wirtualnych i poszerzanie dostępu do zasobów specjalistycznych, co jest niezwykle istotne w przypadku studentów kierunku *Filologia*, dla których umiejętność świadomego korzystania ze źródeł informacji, jej przetwarzania i przekazywania stanowi podstawę aktywności zawodowej, niezależnie od wybranej ścieżki kształcenia.

W bibliotece znajduje się czytelnia multimedialna, wyposażona w nowoczesne stanowiska komputerowe; w czytelni udostępnia się pełnotekstowe i bibliograficzne bazy danych (m.in. Wirtualna Biblioteka Nauki, NASBI, IBUK Libra). W pomieszczeniach czytelni organizowane są szkolenia przygotowujące do korzystania z w/w zasobów. Ponadto do dyspozycji są dwie kabiny do pracy indywidualnej, czyli miejsce, w którym bez przeszkód osoba z niepełnosprawnością wzroku może pracować z asystentem.

W ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki można korzystać z baz EBSCO, Springer, Elsevier, Web of Knowledge, Willey-Blackwell i SCOPUS, ponadto Biblioteka na bieżąco aktualizuje dostęp do publikacji czytelni internetowej IBUK Libra związanej z PWN oraz w czytelni internetowej NASBI, która oprócz literatury i podręczników oferuje także wideokursy. Dostęp do czytelni IBUK i NASBI jest możliwy dla wszystkich użytkowników jest możliwy również z komputerów domowych. Informacja dotycząca e-źródeł podana jest w sposób przejrzysty na stronie Biblioteki, chociaż nie jest na bieżąco aktualizowana, brak jest m.in. bezpośrednich odniesień do portali hiszpańskojęzycznych takich jak *Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes* (<http://www.cervantesvirtual.com/>), która oferuje bezpłatny dostęp do bardzo szerokiej gamy portali tematycznych i tekstów literackich, tekstów kultury hiszpańskiego kręgu językowego, czy *Real Academia Española* (<http://www.rae.es/>), czyli Królewskiej Akademii Hiszpańskiej, która udostępnia m.in. słowniki normatywne i historyczne języka hiszpańskiego.

W czytelni ogólnej jest dostępny terminal umożliwiający korzystanie z zasobów cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACADEMICA. Biblioteka jest w pełni skomputeryzowana (bezprzewodowy internet), dysponuje 100 miejscami do pracy. Oprócz tego biblioteka prowadzi działalność informacyjną za pośrednictwem strony domowej. Działalność biblioteki jest silnie obecna w życiu uczelni dzięki licznym inicjatywom, których bezpośrednimi adresatami są również studenci *filologii* (prezentacje tematyczne księgozbioru). Biblioteka PWSZ współpracuje z innymi wszechnicami miasta – Miejską Biblioteką Publiczną i Publiczną Biblioteką Pedagogiczną. Zgromadzone i systematycznie pomnażane zbiory zapewniają dostęp do literatury specjalistycznej w językach obcych, w tym lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach.

Studenci ocenianego kierunku chętnie korzystają ze wszystkich zasobów bibliotecznych. Podczas spotkania z ZO PKA poinformowali, że biblioteka umożliwia dostęp do wymaganych przez prowadzących zajęcia publikacji. Głównym źródłem informacji na temat funkcjonowania biblioteki, literatury na zajęcia, baz danych i bieżących komunikatów jest strona internetowa, dostępna także w języku angielskim. Studenci mają możliwość korzystania z 26 stanowisk komputerowych, w tym 20 z dostępem do Internetu; mogą korzystać z własnych laptopów, korzystając z bezprzewodowego połączenia internetowego. Wszystkie zbiory ujęte są w katalogu komputerowym OPAC WWW. Studenci po zalogowaniu do systemu mają możliwość obsługi swojego konta bibliotecznego. System OPAC WWW wysyła także wiadomości mailowe o zbliżającym się terminie zwrotu wypożyczonych pozycji, rozpoczęciu naliczania opłaty za przetrzymanie pozycji, a także o dostępności zarezerwowanych pozycji. Studenci wyrazili pozytywną opinię na temat katalogu, wskazując na łatwość jego obsługi.

Można zatem jednoznacznie stwierdzić, że zakres tematyczny oraz zasięg językowy zbiorów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych jest dostosowany do potrzeb wynikających z realizacji programu kształcenia, w tym w szczególności mających na celu osiągnięcie przez studentów efektów w zakresie umiejętności związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

7.3.

W bieżącym roku akademickim rozpocznie się kompleksowa termomodernizacja budynku PWSZ w Lesznie. Zadanie inwestycyjne będzie realizowane w ramach poddziałania 1.3.1 oś priorytetowa I Zmniejszenie emisyjności gospodarki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 na podstawie umowy o dofinansowanie zawartej z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Głównym celem projektu jest modernizacja energetyczna budynku głównego, prowadząca do zaoszczędzenia energii użytkowej, redukcji CO₂, podniesienia standardu energetycznego i techniczno-użytkowego budynku Uczelni.

Uczelnia nie prowadzi ewaluacji w zakresie infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz obsługi bibliotecznej. Studenci podczas spotkania z ZO PKA przekazali pozytywną opinię na temat funkcjonowania biblioteki oraz korzystania z dostępnej infrastruktury, wyrażając chęć wypowiedzi na ten temat w ankietach.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Infrastruktura uczelni, wyposażenie sal wykładowych, zasoby biblioteki, tryb udostępniania księgozbioru oraz wsparcie w dostępie do baz pełnotekstowych i bibliograficznych o zasięgu międzynarodowym (por. załącznik nr 3) w pełni umożliwiają realizację programu kształcenia na kierunku *filologia* i osiągnięcie przez studentów, w tym studentów z niepełnosprawnościami, zakładanych efektów kształcenia.

W budynku głównym, który jest obiektem zaadaptowanym do celów dydaktycznych, widać dbałość o dobre warunki do nauki, ale także do odpoczynku pomiędzy zajęciami. Na terenie budynku znajduje się punkt gastronomiczny, a przestrzenie otwarte wyposażone zostały w zestawy wypoczynkowe, które sprzyjają integracji studentów, co ZO PKA mógł zaobserwować podczas wizytacji. Nowe obiekty (biblioteka, audytorium) pokazują wszechstronny namysł nad optymalnym wykorzystaniem przestrzeni oraz nowych technologii stosowanych w kształceniu. Studenci zwrócili uwagę na niewystarczającą liczbę miejsc parkingowych, co może być mankamentem w przypadku studentów dojeżdżających z miejscowości źle skomunikowanych z miastem. W salach wykładowych głównego budynku widać wpływ czasu (nieszczelne okna, niesprawne żaluzje), tym niemniej sprzęt niezbędny w procesie dydaktycznym oraz sieć komputerowa działa bez zarzutu. Kompleksowa inwestycja związana z termoizolacją obiektu, planowana na ten rok w okresie wolnym od zajęć dydaktycznych, gwarantuje znaczne podniesienie komfortu dla jego użytkowników – pracowników i studentów.

Dobre praktyki

- 1) Dbłość o infrastrukturę, która pozwala na wykorzystanie nowych technologii informacyjnych w procesie kształcenia umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych.

Zalecenia

- 1) Wprowadzenie ewaluacji funkcjonowania obsługi bibliotecznej i infrastruktury w celu poznania opinii studentów; stworzenie możliwości zgłaszania wniosków i uwag.
- 2) Aktualizacja informacji dotyczących rekomendowanych e-źródeł (wolny dostęp) na stronie domowej Biblioteki.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

Na kierunku *filologia* prowadzonym w ILS wdrożony został system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej dla studentów.

Na ocenianym kierunku studenci poszczególnych specjalności wyłonili starostów, którzy reprezentują ich w kontaktach z wykładowcami i władzami instytutu. Każdy rok studiów ma swojego opiekuna roku, który udziela im niezbędnego wsparcia. Takie wsparcie uzyskują studenci także od nauczycieli akademickich – w trakcie cotygodniowych konsultacji. Studenci wyrażali się pochlebnie o zaangażowaniu nauczycieli akademickich i opiekunów lat.

Wsparciem w doradztwie zawodowym oraz merytorycznym studentów *filologii* zajmuje się Biuro Karier. W ramach swoich działań prowadzi akcje informacyjne o aktualnych miejscach pracy i stażach zawodowych oraz szkolenia z rozmów kwalifikacyjnych, technik radzenia sobie ze stresem i kreatywnego myślenia. Studenci mają możliwość uczestniczenia w seminariach z zakresu doskonalenia umiejętności edytorskich, prawidłowego formułowania CV oraz listów motywacyjnych, jak również autoprezentacji. Studenci potwierdzili w trakcie spotkania, że znana jest im oferta Biura Karier i formy jego działalności.

Niezbędne informacje na tematy związane z procesem kształcenia studenci uzyskują w sekretariacie (otwarty od poniedziałku do piątku w godzinach 7:30–15:30), co pozwala im, jak sami przyznali, efektywnie rozwiązywać problemy związane z tokiem studiów; poziom obsługi jest odpowiedni. Studenci mają możliwość bezpośredniego kontaktu z władzami instytutu. Terminy spotkań ustalane są zawsze w zależności od potrzeb. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię na temat działalności władz instytutu, wskazując głównie na dostępność czasową, zaangażowanie w problemy kierunku oraz indywidualne podejście do studenta.

Na uczelni powołany został jednoosobowy organ zajmujący się wsparciem osób niepełnosprawnych – pełnomocnik rektora ds. osób niepełnosprawnych. Osoba pełniąca tę funkcję w czasie spotkania z ZO PKA nie potrafiła jednak wskazać, ilu studentów z orzeczoną niepełnosprawnością studiuje *filologię*, tłumacząc, iż studenci nie informują na ten temat władz uczelni, chociaż sama uczelnia – jak wynika z relacji studentów – nie podejmuje żadnych działań w tym zakresie. Pełnomocnik jest dostępny dla studentów 5 dni w tygodniu (od poniedziałku do piątku) w godzinach 8:00–16:00 oraz dodatkowo co drugi czwartek w godz. 14:30–15:30.

Studenci mają prawo korzystać z urlopów – zdrowotnego, losowego i okolicznościowego, a także urlopu krótkoterminowego i długoterminowego. Zasady przyznawania urlopów opisane zostały w Regulaminie Studiów (§ 35 i 36). Zgodę na urlop krótkoterminowy i długoterminowy udziela prorektor ds. studiów i spraw studenckich. Studenci podczas spotkania z ZO PKA potwierdzili wiedzę na temat przysługujących im w tym względzie praw i korzystają z nich.

W uczelni działa system stypendialny w oparciu o art. 86 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018, poz. 1668, 2024, 2245). W PWSZ w Lesznie opracowano dodatkowo Regulamin nagród i wyróżnień oraz wprowadzono uchwałą Senatu nr 4/2012 z dnia 26 stycznia 2012 r. nagrodę *Magna cum laude* dla najlepszych absolwentów. Jak okazało się w trakcie spotkania z ZO PKA, studenci nie posiadali wiedzy na temat systemu nagród, ale także jedynie szczerką wiedzę co do metod i form wsparcia materialnego.

Studenci *filologii* są zaangażowani w prace koła naukowego LANGUAGE IN SOCIAL CONTEXT, którego działalność koncentruje się m.in. na prowadzeniu badań w środowisku lokalnym, organizacji konferencji naukowych oraz redagowaniu serwisu informacyjnego na stronie internetowej ILS. Podczas wizytacji przedstawiciele koła naukowego brali udział w wyjeździe do Korei Południowej, stąd ocena wsparcia udzielonego członkom koła naukowego nie była możliwa.

Studenci PWSZ w Lesznie mogą zamieszkać w domu studenckim „Komenik”. Dysponuje on 200 miejscami w 70 pokojach 1-, 2- i 3-osobowych oraz 8 miejscami w 6 pokojach gościnnych; w budynku znajduje się także stołówka oraz wydzielona na jednym z pięter część rekreacyjna. Według studentów warunki socjalno-bytowe panujące w domu studenta są dobre.

Na Uczelni działa samorząd studencki, chociaż jego działalność jest dość specyficzna ze względu na funkcję opiekuna samorządu. Otóż opiekunem samorządu jest osoba wskazana przez władze uczelni. Jego zadaniem jest współpraca z samorządem i opiniowanie wniosków o dofinansowanie. Należy przy tym zaznaczyć, że wszystkie inicjatywy podejmowane przez Parlament Samorządu Studenckiego są najpierw oceniane przez opiekuna a dopiero potem po jego weryfikacji trafiają do rektora. Wraz z utworzeniem tego stanowiska ograniczony został bezpośredni kontakt z rektorem, o czym informowali sami studenci. Dodać należy, że PWSZ nie zapewnia samorządowi stałych środków finansowych na działalność statutową. Samorząd nie dysponuje własnym biurem ani zapleczem organizacyjnym, chociaż, jak podkreślono w trakcie rozmów, samorząd nigdy takiego wniosku nie składał.

8.2.

Studenci uzyskują bieżące informacje dotyczące toku studiów oraz systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej m.in. za pośrednictwem strony internetowej, wiadomości rozsyłanych drogą mailową oraz komunikatów zamieszczanych w gablotach informacyjnych. Źródłem informacji jest również sekretariat instytutu. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili dostępne źródła informacji, wskazując na inne możliwości, z których się nie korzysta, m.in. elektroniczny indeks, powiadomienia SMS oraz aplikacje mobilne.

System wsparcia studentów w PWSZ w Lesznie nie podlega obecnie ewaluacji. Uczelnia nie zbiera opinii studentów co do funkcjonowania systemu opieki i wsparcia, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, obsługi administracyjnej, Biura Karier oraz Działu Nauki, Współpracy z Zagranicą i Programów Unii Europejskiej. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wskazali, iż nie zgłaszali dotychczas uwag w tym zakresie do władz uczelni, ponieważ nie posiadali wiedzy o takiej możliwości.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka wdrożyła mechanizmy wsparcia i motywowania studentów *filologii* do nauki w stopniu zadawalającym. System stypendialny funkcjonuje zgodnie z oczekiwaniami studentów. Źródłem informacji o świadczeniach materialnych jest strona internetowa oraz sekretariat ILS. Biuro Karier zapewnia wsparcie w zakresie doradztwa zawodowego oraz organizuje szkolenia z umiejętności miękkich. Pełnomocnik rektora ds. osób niepełnosprawnych sprawuje opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, jednakże nie gromadzi danych dotyczących tych osób, co ułatwiłoby kompleksową organizację systemu wsparcia i dostosowanie działań jednostki do bieżących potrzeb. W uczelni nie wypracowano transparentnych zasad finansowania samorządu studenckiego. Jednostka nie pozyskuje opinii studenckich co do funkcjonowania systemu stypendialnego, obsługi administracyjnej, Biura Karier, Działu Nauki, Współpracy z Zagranicą i Programów Unii Europejskiej, chociaż jakość obsługi administracyjnej studenci oceniają pozytywnie.

Studenci korzystają z różnorodnych źródeł informacji dotyczących toku studiów. Jednak stworzenie jednej procedury umożliwiłoby w opinii ZO PKA pozyskanie szczegółowych danych o systemie opieki i wsparcia w procesie uczenia się, a te z kolei mogłyby posłużyć jako podstawa do dyskusji nad funkcjonowaniem całego systemu.

Dobre praktyki

Zalecenia

- 1) Podjęcie działań, które służyłyby gromadzeniu danych osób niepełnosprawnych celem dostosowania dostępnych środków do zdiagnozowanych w ten sposób potrzeb.
- 2) Opracowanie czytelnych zasad finansowania samorządu studenckiego oraz zapewnienie warunków dla jego niezależnej działalności.

5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Ocena programowa kierunku *filologia* została przeprowadzona po raz pierwszy.

W imieniu ZO PKA

Marek Cieszkowski